

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIX.

CELOVEC, PETEK, 27. APRIL 1984

ŠTEV. 17 (2172)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šillingov
mesečna naročnina 20 šillingov
celoletna naročnina 200 šillingov
P. b. b.

Solidarni smo z rojaki v Italiji v njihovem enotnem prizadevanju za dosego globalne zaščite

Slovence v Italiji je minila potpežljivost, s katero zdaj že leta in leta čakajo, da bi italijanska vlada sprejela zakonske norme o globalni zaščiti slovenske narodnostne skupnosti. Po dolgotrajnem odlaganju in zavlačevanju je prejšnji teden izgledalo, da se bo končno začela razprava o takem zaščitnem zakonu — toda v zadnjem trenutku so jo spet odložili za nedoločen čas. S tem pa je mera potrpljenja pri Slovencih priklopila do vrha in odločili so se za akcijo.

Enotna delegacija Slovencev v Italiji, v kateri so predstavniki vseh slovenskih narodnopolitičnih organizacij in tistih političnih strank, ki

zdržujejo Slovence, je namreč objavila poziv, naj se odborniki in aktivni člani vseh slovenskih kulturnih, športnih, gospodarskih in drugih organizacij in ustanov, izvoljeni predstavniki v krajevnih upravah, „skratka vsi aktivno angažirani Slovenci iz tržaške, gorške in videmske pokrajine“ udeležijo deželnega zbora slovenskih javnih delavcev, ki bo v soboto 5. maja ob 17. uri v tržaškem Kulturnem domu.

Na tem velikem zboru bodo razpravljali o naporih za dosego globalne zaščite in z njim izpričali enotnost vseh Slovencev v Italiji glede načelnih zahtev o obsegu

in vsebini pravic, ki jih terjajo. Hkrati pa bo zbor tudi že priprava na enotno manifestacijo Slovencev v Italiji, ki bo v nedeljo 20. maja v Gorici na prostem. „S to manifestacijo“, je rečeno v razglasu, „bomo Slovenci v Italiji tudi javno in odločno, v skladu z našimi izročili, izpričali voljo do življenja, za dosego naših jezikovnih, kulturnih, gospodarskih in drugih pravic povsod, kjer živimo.“

Ko prikazuje dolgotrajno zavlačevanje pravičnega reševanja življenjskih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji ter pri tem opozarja na konkretne primere zapostavljanja in pritiskanja na Slovence, Primorski dnevnik v svojem uvodu poudarja med drugim:

„Vse to lahko spravimo na skupni imenovalec: poskus pritiska, poskus morda ne povsem organiziranega in iz ene centrale vode, zato pa nič manj bolečega in zaskrbljujočega izsiljevanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, da se raven morebitne bodoče zaščite zniža na tako nizko mero, da se o zaščiti pravzaprav ne bo moglo govoriti. Predvsem pa poskus, da se ločijo Slovenci treh pokrajin, da se nas razkosa in po koščkih ukloni. Zato je tudi logičen in nujen enoten odgovor, ki ga bomo dali na dveh javnih shodih: 5. maja v Trstu in 20. maja v Gorici.“

V tem usodnem trenutku, ko se Slovenci v Italiji z združenimi močmi zoperstavljajo poskusom nadaljnega zavlačevanja in izničenja svoje zakonske zaščite, se jim v njihovem boju solidarno pridružujemo tudi koroški Slovenci, ki na lastni koži doživljamo podobno prakso, ko nas z restriktivnimi predpisi in ukrepi poskušajo opehariti za pravice, ki so nam zagotovljene v členu 7 državne pogodbe.

ZSO pri SZDL Slovenije

V okviru stalne izmenjave mnenj med SZDL Slovenije in organizacijami koroških Slovencev je v četrtek 19. aprila delegacija Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pod vodstvom predsednika Feliksa Wieserja v Ljubljani obiskala republiško konferenco SZDL Slovenije. Delegacija ZSO je predsednika RK SZDL Franca Šetince in njegove sodelavce izčrpno informirala o aktualnih vprašanjih koroških Slovencev in njihovih dejavnostih. Poseben poudarek so namenili akcijski enotnosti koroških Slovencev, zlasti v skupnih prizadevanjih za izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe in trenutno še posebej v zvezi s problematiko dvojezičnega šolstva.

Predsednik SZDL Slovenije Franc Šetinc je predstavnikom ZSO zatrdil, da se jugoslovanska politika do manjšin ni in ne bo spremenila ter bo Jugoslavija tudi v bodoče podpirala manjšine v njihovem boju za dosego narodnostne enakopravnosti, kakor jim je zagotovljena z dvostranskimi sporazumi in mednarodnimi pogodbami.

Prav tako je predsednik SZDL Šetinc sprejel tudi predstavnike zamejskih mladinskih organizacij — mladinskega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze, mladinske sekcije Slovenske skupnosti, Zveze slovenske mladine na Koroškem, Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju, Klada in Kluba zamejskih študentov v Ljubljani —, ki so se prejšnji teden udeležili dnevnih sodelovanj z zamejsko mladino.

V PRIMERU JUŽNE TIROLSKE:

Izpolnjena ena zadnjih zahtev iz takozvanega „paketa“

Medtem ko se Slovenci v Italiji še vedno brez uspeha borijo proti zavlačevanju reševanja svojih življenjskih vprašanj, pa so južni Tirolci sedaj dosegli pomemben napredek v prizadevanjih za dosledno in celovito izpolnitev takoimenovanega „paketa“, se pravi predpisov o uresničitvi popolne avtonomije. Italijanska vlada je namreč odobrila besedilo odloka o ustanovitvi bocenske sekcije deželnega upravnega sodišča.

Ta odlok kaže, da so južni Tirolci tudi v tem vprašanju dosegli praktično vse, kar so zahtevali. Odlok namreč ustanavlja avtonomno sekcijo deželnega upravnega sodišča, ki jo bo sestavljalo šest sodnikov, od katerih bodo trije pripadniki nemške jezikovne skupnosti (torej ni govora o znanju nemškega jezika, ampak o pripadnosti nemški skupnosti, kar je seveda mnogo več). Predsednika sekcije bodo zamenjali vsako leto, in sicer tako, da bo predsednik izmed Nemcev oziroma Italijan. Enakopravnost je popolna tudi pri sprejemanju razsodb: razsodbe bo sprejemal štirčlanski zbor, ki ga bosta sestavljala dva Nemca in dva Italijana.

In končno je bilo ugodeno zahtevi južnih Tirolcev tudi glede prizvov: Nemci so ves čas vztrajali, da morajo imeti pripadniki manjšine možnost, da vložijo tudi priziv na državni svet v Rimu v nemščini. To vprašanje so zdaj rešili s tem, da so predvideli imenovanje dveh nemških svetnikov v državni svet; vsaj eden od teh dveh svetnikov mora biti v sodnem zboru, kadar bodo odločali o prizivih pripadnikov nemške manjšine. Obenem pa je prisotnost vsaj enega nemškega sodnika jamstvo, da bo sodni zbor pravilno seznanjen s splošno problematiko, ki je v ozadju kake sodne obravnave.

Tako so južni Tirolci — sicer po dolgotrajnem zavlačevanju — tudi v vprašanju avtonomije upravnega sodišča dosegli rešitev, ki takorekoč v vseh vprašanjih odgovarja njihovim zahtevam, saj je zdaj dvojezično poslovanje zakonjeno na vseh ravneh sodstva. Spričo tega uspeha in v zavesti lastnih težav pri izbojevanju enakopravnosti Slovenci v Italiji res povsem upravičeno ugotavljajo: „temu se res pravi zaščita“. Kdaj jo bodo dosegli tudi sami?

Kar je res, je pa res

V pogovoru z novinarji, ki ga je imel prejšnji teden ob desetletnici svoje izvolitve za deželnega glavarja, je Wagner med drugim dejal, da Slovenci na Koroškem še nikoli doslej niso imeli toliko demokratične podpore v svojem boju, kot je imajo zdaj in to tako v zveznem avstrijskem merilu kot na Koroškem. Z njegovo izjavo se lahko strinjamo — samo jo po vsej verjetnosti razumemo nekoliko drugače kot Wagner.

Res je, da v trenutnem boju proti napadom nemških nacionalistov na dvojezično šolstvo koroški Slovenci nikakor nismo sami. V tem boju nas družno podpirajo demokratične sile, katerih lok sega od socialističnih preko krščanskih do komunističnih organizacij; načrtom za uvedbo šolskega apartheida na južnem Koroškem se upirajo skupine in posamezniki ne glede na narodno pripadnost ali svetovnonazorsko opredelitev.

Tako na „nasprotni strani“ stoji le nemško-nacionalna grupacija od FPÖ do KHD (ali obratno) in bo torej odvisno od obeh velikih strank, ali bosta prisluhnili svojemu članstvu, ali pa bosta dovolili, da jima bo od-

ločitev spet vsilila najmanjša stranka, kakor se je to v imenu strankarske troedinosti že dogajalo v preteklosti. Izpit demokratične zrelosti (gl. Kärntner Landeszeitung) to ravno ni bil, prej bi lahko govorili o tem, da sta SPÖ in ÖVP kapitulirali, ker sta se zbal za glasove iz nemškonacionalnega tabora. In letos smo spet pred volitvami: ali bo spet strah rodil pogum?

Sicer pa je Wagner na omenjenem pogovoru z novinarji v nekoliko čudni luči prikazal tudi svoje poglede na sosedsko sodelovanje med Koroško in Slovenijo. Svoje zagotovo, da stoji SPÖ dosledno na načelih takoimenovane eisenstadtske izjave (v kateri so se socialisti izrekli proti skupnim akcijam s komunisti — op. ured.), je neposredno povezal z zadnjim srečanjem s predsednikom slovenske vlade Zemljaričem, ki se je zavzel za sodelovanje med koroško SPÖ in SZDL Slovenije. In tudi slovenskega zunanjega ministra Jana — ki je v slovenski skupščini opozoril, da člen 7 državne pogodbe še ni dočela izpolnjen — je menda „z velikim poudarkom prosil“, naj se ne vmešava v notranje zadeve Avstrije.

PREBERITE

na straneh

- 2 Predpisi o pologu ostanejo
- 2 Kmetijstvo med Slovenci v Italiji
- 3 Gustav Januš prejel Petrarkovo nagrado
- 4 Razstava „Po koroških partizanskih poteh“
- 5 Partizanska pesem — del koroške kulture
- 8 Še o občinski seji v Žitari vasi
- 8 Šport: Dva poraza SAK

Dediščina OF je živa tudi danes

Vsakoletni 27. april je v Sloveniji republiški praznik — v spomin na zgodovinski 27. april 1941, ko je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda kot vsenarodna organizacija, ki je zbiral, povezovala in vodila Slovence v junaškem narodnoosvobodilnem boju. Ze sredi tega boja je bila OF tudi tista, ki je gradila trdne temelje nove ljudske oblasti in slovenske državnosti. Z OF na čelu pa je slovenski narod po osvoboditvi napravil veliki korak v obnovi in izgradnji svoje domovine ter pod vodstvom njene naslednice SZDL danes uresničuje zamisel samouprane družbe.

Proslavljanje tako pomembnega praznika, kot je ustanovitev Osvobodilne fronte, pomeni predvsem opozarjanje na trajne vrednote, ki so tudi v najtežjih letih boja, trpljenja in umiranja slovenskih ljudi dajale moč najnaprednejšemu gibanju v zgodovini slovenskega naroda, moč, da se je stalno krepilo in končno tudi zmagovalo. Tako je ob letošnji obletnici OF zapisal znani slovenski družbenopolitični delavec Zoran Polič, ki pa je dodal, da so vsakoletne proslave le opozorilo, da ne iščemo rešitev, ki bi vračale zgodovino na stare odnose, temveč da pospešeno nadaljujemo svoje delo in spoštujemo temeljne resnice, ki jih je preteklost tako prepričljivo potrdila.

Njegove besede veljajo tudi za nas; dediščina OF je slej ko prej živa — tudi pri nas na Koroškem. Ne le v obujanju spominov in v priložnostnih člankih, živa je in biti bi morala še mnogo bolj živa v vsakdanjem dogajanju.

V zadnji vojni smo se tudi koroški Slovenci kot živ del slovenskega naroda vključili v OF in se pod njenim vodstvom uprli smrtni obsodbi ter se z oboroženim bojem odločili za življenje. Takrat je bila OF tista, ki je baklo upora prižgala tudi med narodom-sosedom, s katerim smo se potem rano ob rami bojevali proti skupnemu sovražniku nacifašizmu. In to zavezništvo demokratičnih sil preko narodnostnih mej se kot dediščina OF uresničuje tudi danes, ko se slovensko in nemško govoreči prebivalci skupne domovine skupno zoperstavljamo nakanam tistih sil, ki bi hotele še naprej uresničevati nacionalistično politiko zatiranja naroda po narodih.

Sedanjí protestni val proti načrtom nemških nacionalistov, da bi z delitvijo šol na južnem Koroškem še bolj poglobili prepado med obema narodoma v deželi, je brez dvoma prepričljiv dokaz, da je možno mobilizirati širše kroge, kadar gre za obrambo demokratičnih pridobitev. To spoznanje pa bi nam moralo biti tudi spodbuden opomin, da akcijske enotnosti preko narodnostnih in svetovnonazorskih mej ne bi smeli iskati šele tedaj, ko nam je že neposredno potrebna, marveč bi jo morali načrtno graditi in stalno gojiti kot trajno vrednoto v medsebojnih odnosih zgrajenih na prijateljskem sožitju in enakopravnem sodelovanju.

Z drugimi besedami: Čim bolj nam bo uspelo gesla in izročila OF prenesti v dejanja in vsakdanjo prakso, tem bolj bo ta dediščina živela danes in ostala živa tudi jutri. To pa bo brez dvoma tudi najlepša počastitev njene vsakoletne obletnice.

Priznanje OF Med nagrajenci T. Schlapper

Za obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda so v Sloveniji tudi letos pripravili najrazličnejše prireditve, s katerimi so oziroma bodo dostojno proslavili ta pomembni dan v slovenski narodni zgodovini.

Na osrednji svečanosti, ki jo je včeraj zvečer priredila republiška konferenca SZDL Slovenije, so spet podelili tradicionalna zlata Priznanja OF zaslužnim družbenopolitičnim in kulturnim delavcem.

Med letošnjimi dobitniki tega visokega priznanja je tudi naš neumorni Tonči Schlapper iz Šentjake v Rožu. Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, je pred nedavnim obhajal svojo šestdesetletnico. Poznamo pa ga kot požitvalnega delavca na narodnopolitičnem, kulturno-prosvetnem in gospodarskem področju.

Za to svoje delo v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem je sedaj prejel odlikovanje, h kateremu mu iskreno čestitamo!

POGLEDI NA RAZVOJ SVETOVNEGA GOSPODARSTVA:

Negotovost ostaja

Začetek aprila je Mednarodni denarni sklad (IMF) objavil svojo oceno razvoja svetovnega gospodarstva v letu 1983 in izglede za naslednjo dobo. Če hočemo te izpovedi spraviti na kratek skupni imenovalec, lahko rečemo: Položaj svetovnega gospodarstva se je v preteklem letu pod črto sicer izboljšal, kljub temu pa ostaja vrsta resnih problemov, ki nikakor niso rešeni.

IMF opira svoj previdni optimizem na gospodarsko rast, ki je po nazadovanju leta 1982 lani dosegla 2%; nadalje na dejstvo, da je v razvitih industrijskih deželah stopnja inflacije prvič po desetih letih v povprečju padla na 5%; in končno, da je državam v razvoju, ki ne izvažajo nafte, uspelo probleme plačilnih bilanc znižati na raven, na kateri jih je mogoče lažje kontrolirati.

Poročilo pa jasno ugotavlja, da se je izboljšanje gospodarskega položaja v preteklem letu uresničilo prvič samo za industrijske države, drugi pa še tam ne povsod, temveč v glavnem v Združenih državah Amerike, v Kanadi in Veliki Britaniji. Seveda je osnova tudi te

ugotovitve stopnja gospodarske rasti. Na socialnem področju se je položaj širokih slojev prebivalstva prav v teh državah v preteklih letih občutno poslabšal, in stopnja brezposelnosti je slej ko prej precej visoka.

Države v razvoju o novem zagonu gospodarstva doslej niso veliko opazile, čeprav so tudi tukaj razlike. Najslabše je šlo državam Južne Amerike, Afrike in Evrope, kjer je gospodarska rast nazadovala za 2 odstotka. To so hkrati države, ki so morale reprogramirati odplačevanje dolgov. Države v azijskem predelu sveta so bolj napredovale, gospodarska rast je tukaj dosegla tudi do 6,5%. V tej zvezi pa moramo upoštevati, da med te države spada npr. tudi Kitajska, ki je v preteklih letih z opiranjem na lastne sile in z modernizacijo gospodarstva na osnovi bogatih naravnih resurs dosegla velike uspehe, na drugi strani pa države, ki so iz svetovnopoličnih in strateških vzrokov že od nekdaj bile deležne širokogrudne podpore Združenih držav Amerike.

Eden največjih problemov držav v razvoju ostaja zadolženost. Tudi

tukaj je mogoče videti na obzorju rahlo svetlo točko. Sekretariat Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) je objavil podatke o zadolženosti držav v razvoju, iz katerih je razvidno, da je sicer celotna zadolženost teh držav v letu 1983 narasla za 54 milijard dolarjev na skupno vsoto 606 milijard dolarjev, toda letne odplačevalne obveznosti so bile prvič po dolgih letih spet padajoče. Vzrok za to je seveda visoko število primerov reprogramiranja dolgov; kljub temu pa bi ta razvoj državam v razvoju lahko omogočil, da zajamejo nekoliko sape in vsaj malo izboljšajo lastni položaj.

Kako odvisne so dežele v razvoju od industrijskih dežel, lahko opazujemo še na sledečem pojavu: Gospodarski razvoj v revnih državah odvisi v veliki meri od tega, kako globoko se zadolžijo države oz. vlade na zahodu. Posebno vlogo igrajo tukaj združene države Amerike, kajti dolar ni samo plačilno sredstvo v Ameriki sami, temveč ima sploh svetovno veljavnost.

Proračunski primanjkljaj v ZDA je dosegel astronomski obseg in tudi ni izgledno, da se bo v kratkem času bistveno znižal. Država si mora torej sposojati ogromne vsote denarja in s tem pospešuje rast obrestne mere. Visoke dolarске obrestne mere pa vplivajo na tečaj veljav v drugih državah, pa tudi na trgovinske tokove in plačilne bilance. Skupaj s protekcionističnimi ukrepi, usmerjenimi proti državam v razvoju, vse to doprinese k temu, da se revni ne morejo znebiti zadolženosti, da ne morejo prilagoditi svojih gospodarstev potrebam svetovnega trga in jim ne uspe odstraniti revščine v lastni državi.

Če se Reagan odloči, da bodo Združene države Amerike zgradile še več atomskih raket ali da bodo začele z jedrskim oboroževanjem zdaj tudi v vesolju, potem to pomeni katastrofo za milijone ljudi v nerazvitih deželah, še preden pade ena jedrska bomba.

Čeprav je torej izboljšanje položaja v svetovnem gospodarstvu na prvi pogled razveseljiva stvar, višji odstotki gospodarske rasti v nekaterih predelih sveta žal še dolgo ne pomenijo dejanskega izboljšanja ravno za tisto večino človeštva, ki bi to najbolj potrebovala.

dr. Kristijan Schellander

Domneve o odpravi pologa

SO BILE „PRENAGLJENO TOLMAČENJE“

Sklicujoč se na izjave v zunanjepoličnem odboru jugoslovanske zvezne skupščine (o katerih smo poročali tudi v zadnji številki našega lista — op. ured.), da danes ni več tehtnih vzrokov za dinarski polog ob potovanju jugoslovanskih državljanov v tujino, je zvezni sekretar za finance Vlado Klemenčič izjavil, da pri teh domnevah gre za „prenagljena tolmačenja“ o odpravi pologa.

Klemenčič je povedal, da s stališča zveznega izvršnega sveta za zdaj ni nikakršne odločitve o tem, da bi s 1. julijem letos preklicali dekret o pologu. Dodal je še, da v zveznem izvršnem svetu pripravljajo poročilo o učinku pologa v tem letu, to poročilo da je že skoraj pripravljeno in da ga bodo v kratkem predložili na seji izvršnega sveta.

„Dokler poročila ne obravnavajo in dokler se zvezni izvršni svet ne odloči, bi bilo kakršnokoli tolmačenje tega ukrepa prenačeno“, je naglasil Klemenčič. Zagotovil je, da bo zvezni izvršni svet po vsestranskem pretehtanju okoliščin, v kakršnih velja polog, kot tudi posledic, izoblikoval svoje mnenje in o tem obvestil skupščino SFRJ.

LETOŠNJE NAPOVEDI V AVSTRIJI:

Varčevanje pri dopustu

Inštitut IMAS, ki se bavi z raziskovanjem javnega mnenja, je prišel do zanimivih ugotovitev glede tega, kako nameravajo Avstrijci preživeti svoj letošnji dopust. Pri povpraševanju, ki ga je izvedel inštitut meseca marca, se je namreč 34 odstotkov vprašanih izjavilo, da si letos ne bodo privoščili letnega dopusta.

Glavni vzrok, da torej vsak tretji Avstrijec letos ne bo šel na tradicionalno letovanje, je — pomanjkanje denarja! Slišati je, da so se ljudje preveč „izčrpali“ s prekomernimi nakupi, za katere so se odločili še pred koncem lanskega leta, preden se je s povišanjem davka začela vrtni spirala najrazličnejših podražitev.

Na vprašanje, kje bodo preživeli svoj letošnji dopust, je 14 odstotkov

vprašanih odgovorilo, da bodo ostali kar doma — se pravi „dopust na balkonu“, ki v zadnjih letih sploh vidno narašča. Celih 38 odstotkov je bilo mnenja, da ne bodo potovali v daljne dežele, marveč bodo „dopustovali“ v Avstriji. Le 29 odstotkov je bilo takih, ki načrtujejo letni dopust nekeje v inozemstvu, medtem ko se 19 odstotkov vprašanih še sploh ni odločilo, kje bodo preživeli letos svoj dopust.

V podkrepitev taki odločitvi glede dopusta govorijo tudi odgovori, ki so jih vprašni dali na vprašanje, kakšne mu namenu v prvi vrsti služi dopust: več kot polovica (namreč 54 odstotkov) vidi v dopustu čas oddiha in okrevanja, pičla tretjina (30 odstotkov) pa si od dopusta obeta nove vtise, doživetja.

Tudi katoliška mladina je proti ločevanju šol

Krogu organizacij in skupin, ki so se izrekle proti FPÖ-KHD-jevskim prizadevanjem za ločitev šol na južnem Koroškem, se je sedaj pridružila tudi Katoliška mladina Avstrije. V izjavi, ki jo je objavilo zvezno vodstvo katoliške mladine, izraža omenjena organizacija svoje obžalovanje, da bi otroke, ki doraščajo v skupnem življenjskem območju, potem v ljudski šoli razdeljevali samo zato, ker govorijo različne jezike. Zato hoče katoliška mladina pomagati vsem otrokom, da bi drugo narodno skupnost doživljali kot obogatitev skupnega življenja. Pri tem je šolski vsakdan važen korak, je rečeno v izjavi.

V podkrepitev stališč, ki jih zastopajo posamezne organizacije, je treba omeniti tudi številne izjave in mnenja posameznikov, kot prihajajo do izraza v pismih bralcev in drugih dopisih raznim časopisom. V pretežni večini se ljudje ne glede na narodno pripadnost izjavljajo za skupno vzgojo otrok.

Scrinzi in Burger

„v dobrih človeških odnosih“

Nekdanji FPÖ-jevski veljak Scrinzi je, kakor smo že poročali, vložil pravila svoje nove stranke, ki se bo imenovala „Nacionalno-svobodnjaška akcija“. Z njo namerava zbirati in koncentrirati vse tiste, ki so na desnici „brezdomci“, torej zajeti nacionalni tabor, ki ga svobodnjaška stranka pod vodstvom sedanjega predsednika Stegerja vse preveč zanemara.

Pri tem svojem prizadevanju si Scrinzi obeta dokaj široko podporo. V zadnji številki Profila beremo, da ima na svoji strani številne svobodnjaške funkcionarje („ki pa jih ne morem imenovati“). Pa tudi vodja desničarsko-ekstremistične NDP Norbert Burger spada menda med njegove somišljenike, saj je z njim — kakor poroča Profil — „v dobrih človeških odnosih“.

Vendar Scrinzi še vedno upa, da se bo FPÖ pravčasno spametovala in bo Stegerja zamenjala, da mu torej svoje grožnje z ustanovitvijo nove stranke sploh ne bo potrebno uresničevati.

Milijoni lačnih otrok trkajo na vest človeštva

V torek se je v Rimu začelo letošnje zasedanje upravnega odbora Mednarodnega sklada Združenih narodov za pomoč otrokom (UNICEF). Na zasedanju, ki bo trajalo do 4. maja, sodeluje okrog 400 delegatov iz vsega sveta. Danes nudi UNICEF svojo pomoč 118 državam. Najslabše so razmere v Afriki, kjer bo po napovedih gospodarske komisije OZN letos lakota prizadela 150 milijonov ljudi. Prve žrtve tega strahotnega biča pa so nedvomno otroci: samo v Afriki jih na leto povprečno umre 5 milijonov; skoraj enako pa je število trajno fizično prizadetih zaradi podhranjenosti.

Problematici lakote v svetu je bil namenjen tudi mednarodni simpozij, ki je zasedal v Rimu prejšnji teden. Pod geslom „Revni se ne hranijo s teorijami“ so na tem srečanju sodelovali priznani strokovnjaki ter predstavniki mednarodnih organizacij in ustanov. Pobudo za tako zasedanje je že leta 1981 dala skupina 80 Nobelovih nagajencev z dramatičnim pozivom, naj razviti svet pomaga nerazvitim v boju proti lakoti, ki vsak dan terja na tisoče žrtev.

Ob koncu tridnevne razprave je zaključke povzel bivši generalni sekretar OZN Kurt Waldheim. Spomnil se je mednarodne konference o prehrani, na kateri so pred 10 leti prav tako v Rimu s svečano deklaracijo sklenili, da imajo vsi ljudje osnovno pravico do prehrane. „Odveč je“, je dejal Waldheim, „da bi danes tukaj poudaril, da smo na tisti konferenci sklenili, da čez 10 let ne bo na svetu več otroka, ki bi moral lačen spat — toda žal bodo milijoni otrok tudi danes zvečer morali lačni spat.“ Med vzroki, ki povzročajo takšne razmere, je navedel tudi oboroževalno tekmo, ki požira velik del sredstev dežel v razvoju.

Predsednik italijanske vlade Bettino Craxi pa je v zaključnem govoru poudaril, da je treba problemu lakote dati gospodarsko razsežnost, da bi preprečili „tíhi genocid“.

V nedeljo 25. marca je bil na Opčinah pri Trstu občni zbor Kmečke zveze, to je organizacije, ki združuje večino slovenskih kmetovalcev v tržaški in goriški pokrajini.

Ocena o razmerah in o razvoju slovenskega kmetijstva je bila tudi za minulo leto kritična, točneje, nedvoumno negativna. Takšno stališče izhaja predvsem iz splošnega položaja slovenske manjšine v Italiji. V tajiškiem poročilu beremo: „Narod, ki mu odvzamejo zemljo ali tudi le odločanje o zemlji, ni več narod.“ Manjšinsko kmetijstvo torej ne more upati na razvoj, če je celotna narodna skupnost ogrožena in, kot v primeru Slovencev v Italiji, brez zakonske zaščite, ki bi priznavala Slovincem enakopravnost tudi v družbeno-gospodarskih vprašanjih.

Poleg teh splošnih političnih težav ima kmetijstvo na Tržaškem in na Goriškem še kup tehničnih težav. Državni statistični zavod je objavil izide popisa kmetijstva iz leta 1982 in primerjava s prejšnjo sliko iz leta 1970 ni nič kaj spodbudna. Dejanjsko izrabljena kmetijska površina se je na Tržaškem v teh 12. letih skrčila za 60%; število kmetijskih obratov za 27%, število glav goveje živine za 45%, vinogradniške površine za 33%.

Na območju petih manjših, pretežno slovenskih občin, ki tvorijo še najbolj ohranjen kmetijski pas, ki se od vija ob meji od Trsta do Gorice, je po zadnjem popisu le še 600 družin,

ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Povprečna starost teh obdelovalcev je nad 55 let. To je preostalo jedro slovenskega kraškega kmetijstva, okoli katerega je še nekaj „krogov“ družin, kjer je kmetijska dejavnost bolj ali manj obrobna.

Vsi ti pokazatelji dokazujejo hitro krčenje kmetijstva na Tržaškem, kar je do neke mere razumljivo, glede na urbaniziranost te pokrajine, kjer ima veliko mesto premajhno zaledje. Če je ta pojav razumljiv, nikakor ni opravičljiv, kajti pristojne oblasti veliko govorijo o pomenu in o pospeševanju kmetijstva; dejstva pa dokazujejo, da je bilo storjenega zelo malo. Brez resne angažiranosti dežele Furlanije-Juljske krajine pa je tržaško in sploh kraško kmetijstvo obsojeno na izhiranje.

Kraška tla postavljajo, kot je znano, vrsto tehničnih pogojev, pred-

vsem zadostno in ceneno oskrbo z vodo; mrežo poljskih poti, ki bi omogočale dostop mehanizacije zlasti na prisojna pobočja, ki se strmo spuščajo k morju itd. A dežela očitno pri-

vilegira s svojimi posegi bogato furlansko nižino, po starem načelu, da se daje tistemu, ki že ima.

Kmetijstvo na Krasu si ne more delati utvar za načrte o ekstenzivni obdelavi, ker ni dovolj primerne zemlje. Lahko pa doseže visoko kvaliteto in rentabilnost v tipično obmestnih specializiranih kulturah: v cvetličarstvu, v povrtninah, v vinogradništvu in v smotni živinoreji. Na tem področju je bil pred kratkim zabeležen lep uspeh, ko je končno začela delovati prva zadružna sirarna. Namesto individualne prodaje mleka se tako razvija proizvodnja in prodaja mlečnih izdelkov, ki nosijo značilno slovensko ime „TABOR“.

Tržaško, a tudi goriško kmetijstvo mora plačevati še težak davek vlogi „mostu“, ki jo imata ti dve pokrajini. Razlaščanja se še vrstijo, za avtoceste in druge prometne infrastrukture,

za industrijske in znanstvene ustanove, za ljudske gradnje itd.

Vsa prejšnja razmišljanja so veljala predvsem za Tržaško, razširimo jih lahko tudi na goriški Kras, nikakor

pa ne, na najbolj zdravo in edino vitalno slovensko kmetijsko območje v Italiji, na goriška Brda. To je ozek gričavni pas med mestoma Gorica in Krmin. Tu se je kmetijstvo razvilo v smeri intenzivnega gojenja žlahtnih vin, ki so dosegla zavirljiv sloves.

Beneška Slovenija je pepelka tudi na kmetijskem področju. To obmejno območje, kjer gričevje prehaja že v alpsko predgorje, je razčlenjeno v vrsto dolin, vzdolž pritokov rek Ter, Nadiža in Idrijca, kjer so kmetijski pogoji zelo neugodni. Kmetijstvo je v teh krajih doseglo najvišjo stopnjo izkoriščanja tal pred približno 80 leti, ko je omogočalo prodajo nekaj skromnih proizvodov, zlasti sadja in vina. Izseljevanje mlajšega prebivalstva, zlasti v dobi 1945—1965, je odvzelo kmetijstvu še zadnji pogoj za obstoj: delovno silo.

Skoro polovico prebivalstva ob-

mejnih občin tvorijo upokojenci, ostali pa se vozijo na delo bolj ali manj daleč v dolino. Iz uradnih podatkov bi se sklepalo, da je kmetijstvo še vedno nosilna dejavnost, saj je popis iz leta 70 trdil, da se s kmetijstvom ukvarja več kot polovica aktivnega prebivalstva. Podrobnejše raziskave Slovenskega raziskovalnega inštituta so razkrile, da je večina „kmetov“ spadala v skupino upokojencev in brezposelnih. Danes ima nekaj živine le še četrtnina družin; samo s kmetijstvom se ukvarja le še 1,5% prebivalstva, posest je izredno razdrobljena in naravni pogoji, zlasti strmi nakloni omejujejo rabo mehanizacije.

Od Trsta do Benečije veljajo za slovensko kmetijstvo ne le narodnostni skupni imenovalci, ampak tudi družbeni, ker so njihovi problemi vezani na kvaliteto življenja celotnega obmejnega prebivalstva. In prav na to se sklicujejo slovenski kmetje v svojih zahtevah: da je razvoj kmetijstva skupni interes, kot kvaliteta okolja in da je zato treba pri planiranju posvetiti večjo skrb uravnovešenosti prostorskega razvoja. Le tako bo deželna raznolikost pozitivna vrednota, ne pa vir napetosti.

Pavel Stranj, Trst

Kmetijstvo med Slovenci v Italiji

G. Januš prejel Petrarkovo nagrado

Ko je zahodnonemški založnik Hubert Burda pred desetiimi leti ustanovil literarno priznanje „nagrada Petrarka“, nihče ni mislil, da bo med nagrajenci kdaj tudi slovenski koroški književnik.

Zato smo s tem večjim veseljem sprejeli novico, da bo poslednji dobitnik Petrarkove nagrade naš koroški pesnik Gustav Januš. Tako je namreč odločila prejšnji teden posebna žirija nagrade, ki je Janušu „nagrada Petrarka“ podelila za zbirko njegovih pesmi v nemščini. Kot znano, so Januševe pesmi lani izšle pri založbi Surkamp, za izbor in prevod pa je poskrbel znani avstrijski pisatelj Peter Handke. Žirija je tokrat „nagrada Petrarka“, ki je bila ustanovljena za obdobje desetih let, podelila zadnjič. Doslej so „nagrada Petrarka“, ki znaša 25.000 nemških mark (175.000 AS), med drugim prejeli Rolf Dieter Birkmann, Sarah Kirsch, Alfred Kolleritsch in Gerhard Meier.

Gustav Januš bo „nagrada Petrarka“ v okviru posebne svečanosti prejel junija letos v Mont Ventouxu (Francija) že zdaj iskreno čestitamo in želimo še mnogo literarnega uspeha.

SPD Gorjanci v Kotmari vasi vabi na nastop znane hrvaške folklorne skupine

KOLO SLAVUJ

v nedeljo 29. aprila 1984 ob 14.30 uri v ljudski šoli v Kotmari vasi.

Tamburaški večer v Železni Kapli

Vsako leto enkrat se predstavi tamburaški zbor SPD „Zarja“ domači publiki s posebnim koncertom.

Tak tamburaški večer je bil pred kratkim v farni dvorani v Železni Kapli, na sporedu pa so sodelovali še tamburaši iz Reteč in dekliški sekstet iz Bukovice.

Taka prireditev ima gotovo pomen že v tem, da se instrument vzhodnjaškega izvora ter možnosti na njem pokažejo občinstvu. Drugi pomen pa je ta, da mlad tamburaški zbor — edini v Podjuni — demonstira znanje, ki si ga je na trdopolnih vajah pridela.

Prireditve, ki je trajala uro in pol, je oba namena dosegla. V prvem delu so doživeto zaigrali člani tamburaškega orkestra Bisernica iz Reteč pod vodstvom Janeza Krmelja, ki je tudi prijatelj in velik pomočnik kapelške skupine. Goste je spremljal tudi njih starosta Franc Rant. Njih spored je nazorno pokazal obseg zmogljivosti, saj so se komadi razpenjali od gorenjskih in slovenskih narodnih melodij preko variacij in koncertov do opernih arij. Kako dobro združljiva sta tambura in petje, je pokazal dekliški

sekstet iz Bukovice. Skupina je začela prepevati že pred 15 leti, v Železni Kapli pa smo to ubrano petje slišali prvič.

Zadnji del prireditve je oblikoval tamburaški zbor SPD „Zarja“ pod dirigirko dr. Mihija Azarjan-a, idealista, ki kdaj pa kdaj le utegne priti z Dunaja na intenzivne vaje s skupino v Železno Kaplo. Za to delo se mu je zahvalil predsednik društva Miha Travnik, ki je tudi pozdravljaj in predstavljal goste, občinstvo in nastopajoče. Posebno lep, a tudi mogočen zaključek tamburaškega večera je bil skupen nastop tamburašev iz Slovenije in Koroške.

Tamburaši „Zarje“, v starosti od 8 do 18 let, so se tudi tokrat izvrstno odrezali, tako da so odšli poslušalci, predvsem starši, navdušeni domov.

Kot naporna nagrada za trud je mlado skupino že čez dva dni čakalo snemanje na kaseto, ki je medtem prav tako zadovoljivo opravljeno. Čakajo pa še nastop s srečanju tamburaških skupin Slovenije v Cirkovcah, ter nekateri na Koroškem.

M. T.

Vinko Hlebš razstavlja v Celovcu

Drevi, ob 17.30 uri, bodo v prostorih Mohorjeve knjižarne v Celovcu odprli likovno razstavo slikarskih del Vinka Hlebša iz Tržiča. Čeprav je Vinko Hlebš po poklicu namestnik v bolnici, ima za sabo že bogato bero ljubiteljskega slikarstva oz. vrsto samostojnih razstav, zlasti v galerijah na Gorenjskem in drugih kulturnih centrih Jugoslavije. Je tudi avtor grafične opreme knjige Zena Bucherja Natur, Materie, Kosmos; na Koroškem se bo Vinko Hlebš predstavil prvič.

In v čem je umetniško sporočilo tržaškega slikarja? Kustos Gorenjskega muzeja v Kranju, dr. Cene Avguštin

je o umetniku med drugim zapisal: „Slikar poleg rastlinskega sveta, s katerim se malodane srečujemo vsak dan, odkriva še drugačen svet, svet mahov, plesni in lišajev, neznani svet najbolj fantastičnih oblik in živopisnih barv. Kot prenešana z daljnega planeta se nam kažejo krivenčasta stebila lišajev z rdečimi klobuki, trobčaste, bičkaste in pahljačaste oblike mahov spominjajo na rastline pred milijoni let. Pod drobnogledom na novo odkrit svet ima prizvok fantastičnega in ga ni mogoče vključiti v okvir naše izkušenosti.“

Razstava slik Vinka Hlebša bo odprta do 18. maja 1984.

Radiše

SPD „Radiše“ je v soboto, dne 21. 4. 1984 po večernih cerkvenih obredih vabilo na tradicionalno velikonočno baklado. Že soboto poprej se je zbralo nekaj mladincev, ki so pripravljali lesene bakle. Na dan vstajenja, na krstnico, se je znašlo 45 ljudi, ki so naložili na ramo baklo, jo prižgali ter se v zaporedju podali na bližnji grič, kjer je bil pripravljen tudi velikonočni kres. Ko so zadnji dospeli na cilj, se je prižgal kres in nosilci bakel

so vanj pometali ostanke le-teh. Ob plapolajočem ognju so pevci zapeli mogočno alelujo in še nekaj drugih velikonočnih pesmi. Ščasnoma pa so se slišale še pesmi z raznovrstno vsebino. Pozno v noč so ljudje peli, „pohajevali“ ter se greti ob ognju. Tudi letos je bil obisk te prireditve dober, saj je bilo pripravljenih še premalo bakel. Večina letošnjih udeležencev se gotovo že veseli na velikonočno baklado v prihodnjem letu.

F. W.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi ob dnevu zmage nad fašizmom

na

Pevsko srečanje

v nedeljo 13. maja 1984 ob 14. uri v Delavski zbornici v Celovcu

Sodelovali bodo

PARTIZANSKI PEVSKI ZBORI iz Ljubljane, Trsta in Celovca
pod geslom IZ UPORA IN ZMAGE ZA MIR — ENAKOPRAVNOST

„Naša pesem 1984“ - 8. tekmovanje slovenskih pevskih zborov

V Mariboru je letos potekalo že 8. tekmovanje slovenskih pevskih zborov. Za najvišje nagrade se je potegovalo dvajset pevskih zborov iz Slovenije. Kriterij za tekmovanje v Mariboru je zelo zahteven. To je razvidno tudi iz sestava strokovne žirije, ki ocenjuje pevske izvedbe sodelujočih pevskih zborov. V le-tej sodelujejo najvidnejši strokovnjaki in glasbeni pedagogi Slovenije oz. Jugoslavije, vsako leto pa v žiriji sodelujejo tudi strokovnjaki iz drugih držav, kar pomeni, da ima nagrada, dosežena v Mariboru, mednarodno veljavo.

Ne samo zaradi zahtevnosti tekmovalega programa, ki za vsak sodelujoči pevski zbor pomeni tudi izvedbo predpisane skladbe, se zbori na tekmovanje v Mariboru pripravijo zelo temeljito. Kajti žirija na tekmovanju ocenjuje tehtnost programa, izvajalsko zahtevnost programa, intonacijo, zvok, interpretacijo in umetniški vtis. To tako za zborovodjo kot za pevski zbor pomeni temeljito pripravo in študij skladb s katerimi zbor pride na tekmovanje.

Kot znano, na tekmovanju „Naša pesem“ podeljujejo zlato, srebrno in bronasto plaketo mesta Maribor ter priznanje za udeležbo. Zato že sama kvalifikacija, da zbor lahko pride na tekmovanje, pomeni visoko umetniško raven zbora. Za zlato plaketo mora zbor doseči 90 ali več odstotkov točk, za srebrno 80 ali več odstotkov in za bronasto plaketo 70 ali več odstotkov možnih točk.

Pevsko tekmovanje „Naša pesem 1984“ je bilo zelo kvalitetno, saj je zlato plaketo mesta Maribor prejelo kar pet pevskih zborov in sicer Mešani pevski zbor Consortium musicum iz Ljubljane, Mešani pevski zbor Obala iz Kopra, APZ Boris Kraigher iz Maribora, APZ Tone Tomšič iz Ljubljane in Moški pevski zbor Srečko Kosovel iz Ajdovščine. Srebrno plaketo mesta Maribor so prejeli MePZ ŽOD France Prešeren iz Celja, APZ France Prešeren iz Kranja, APZ Boris Kidrič iz Celja, MoPZ Vres iz Prevalj, Komorni moški zbor iz Celja, UPZ Emil Adamič iz Ljubljane in Mešani študentski pevski zbor iz Kamnika. Bronasto plaketo mesta Maribor pa so prejeli: Partizanski pevski zbor iz Ljubljane, MePZ Svoboda iz Šoštanja, PAZ Vinko Vodopivec iz Ljubljane, MoPZ Zdravilišča Rogaška Slatina, MoPZ Davorin Jenko iz Cerkelj na Gorenjskem in Komorni zbor iz Ptuja, dva zbora pa sta prejela priznanje za udeležbo.

Ocenjevalno žirijo tekmovanja pevskih zborov „Naša pesem 1984“ so sestavljali Samo Hubad, dirigent, Ljubljana; Boris Černogubov, prof. AG, Novi Sad; Matevž Fabijan, dirigent, Kranj; Jože Fürst, dirigent, Ljubljana; Pavle Merku, skladatelj, Trst in Emil Petrovics, skladatelj, Budimpešta.

Tako je od dvajset nastopajočih pevskih zborov prejelo 18 zborov zlato, srebrno ali bronasto plaketo, kar potrjuje velik uspeh za sodelujoče zbore in nenazadnje tudi komisiji, ki je bila zadolžena za potrdilo o sprejemu pevskih zborov na tekmovanju.

Celovec, 12. aprila 1984

„Po naši zemlji se ozrem, zgrozim se in oči zaprem...“ Ta Zupančičev stih postavlja akademik Josip Vidmar kot izzivalno geslo na čelo zbirke svojih člankov, esejev in polemik iz skoraj šestdeset let. Geslo hkrati ob samem naslovu zbirke „Slovensko pismo“ opredeljuje temo pričujočega razpravljanja: gre za kritično, mestoma polemično spopadanje s stališči, ki so se od leta 1925 naprej pojavljala v zvezi s slovenskim narodnim vprašanjem s stališči, ki so slovenski narod postavljala pod vprašaj.

Brez dvoma bo mogoče k zbranim tekstom pristopati z različnih vidikov, z zgolj zgodovinskega, z literarno-kulturnega in tudi s posevno aktualno-političnega. V Ljubljani bodo brali knjigo bržkone drugače kot recimo v Celovcu ali v Trstu. Kako bi bilo tudi drugače mogoče pri tako močni osebnosti kot je Josip Vidmar, osebnosti z opredeljenimi, določnimi in odločnimi stališči, ki ne redko izvajajo nasprotovanje in polemiko.

Prav tako pa kajpada ni nobene dvoma, da razpravljanje našega avtorja nadse odmevno že v času svojega prvega izida, s to kompozicijo v novo celoto zadrživa novo kvaliteto. Najbrž ne bo preveč tvegano, če bomo ta dela, čeprav so izhajala dolgih šest

desetletij, postavili poleg recimo Kidričevo razmišljanje o Evropskih krizah in slovenskem narodu ali ob Sperans-Kardeljev Razvoj slovenskega narodnega vprašanja.

Tri obdobja zajemajo Vidmarjevi spisi, in ta tri obdobja hkrati tri različne etape v zgodovinskem pehanju Slovencev za svojo narodno samobitnost, v vsakodnevnem trudu za svojo identiteto, kajti posebno istovetnost majhnega naroda je stalno na preskušnjah.

V stari Jugoslaviji — dobra tretjina spisov izvira iz tega obdobja — je bil slovenski narod postavljen pod vprašaj zaradi unitarizma v času šestojannarske diktature. „Imperialistična rešitev jugoslovanskega narodnostnega problema z zagonetno formulacijo o „troedinem narodu“ je dolgo vrsto let brezplodno zaposlovala in razburjala tudi naše duhove. Kakor je nemara nastala iz naizvorne in politično nezrele vere v bodočo narodno enotno državo po zgledu Nemčije in Italije, tako jo je kasneje vladajoča klika nedvomno zavedno izrabljala za notranje državljanske spore, ki so nujno potrebni sleherni izkoriščevalski vladi. Slovence so razdelili v dva tabora, v avtonomiste in jugoslove-

ne, ki so se menjavali v vladnih garniturah ter besneli drug zoper drugega.“ pravi Vidmar leta 1942 o tistih letih. V tistem času nadaljuje, „je enotni jugoslovanski „troedini“ narod razpadal v kaotično in le še umetno vzdrževano državno tvorbo, v kateri so npr. sloven-

ski jugoslovenci prepovedali izraz slovenski narod, v tvorbo, ki se je kasneje ob prvem udarcu tudi resnično razsula.“

Tako se je „apolitični intelektualac“, kakor Vidmar imenuje samega sebe 1942. leta, pred tem pa že recimo v znameniti knjižici „Kulturni problemi slovenstva“, opredelil do osrednjega političnega vprašanja tistega časa.

Ta njegova opredelitev ga je logično pripeljala v Osvobodilno fronto v času, ko je šlo za fizični obstoj Slovencev kot naroda. Tako je slovenski književni in kulturni ustvarjalec zavzel tisto mesto, ki mu ga je zgodovina pripisala.

Prvemu razdelku člankov iz stare Jugoslavije je avtor dal naslov „Pred hudo uro“, drugemu, kjer so združene razprave iz časa NOB, pa naslov „V metežu“. V tretjem razdelku „O naši svobodi“ se težišča in akcenti razpravljanja in razmišljanja kajpada pre-

maknejo. Boj proti koncepciji „troedinega naroda“ je bil uspešno končan. Zato pa v tem času stopa nekoliko bolj v ospredje angažma za tiste dele slovenskega naroda, ki so ostali izven meja nove Slovenije.

Kljub temu, skrb za samobitnost

Zato pa za Josipa Vidmarja ni nobene dvoma o ustvarjalni in duhovni moči majhnega naroda, kakršni smo Slovenci. Tudi če smo razdeljeni na štiri državne tvorbe. Kako že pravi naš avtor v zadnjem članku zbirke z naslovom „Naš kulturni prostor“, v članku, ki ima domala programatske poteze?

„Toda živeti je treba. Živeti mora tudi težko prizadeti narod. Narod, ki je težko prizadet kot celota. In nič drugega ne ostane skupnosti, kot da si najde za svojo celoto drugačno sožitje, ki bi bilo svobodno in ki bi ga morda celo globlje vezalo z rojaki, sožitje v srcu, v notranjem življenju, ki se najpristneje izraža v kulturi, se pravi v umetnosti in v duhovnem stremeljenju in snovanju. Iz zavesti o tem je nastala med nami ideja ali predstava o skupnem kulturnem prostoru, ki ne pozna meja ali naj ne pozna ne meja ne držav ne ničesar, kar bi nas moglo ovirati. Duh je svoboden, podaja se, kamor hoče, in se izživlja, kakor se hoče, pokoren samo sebi in svoji podobi v naravah ljudi, ki ga nosijo in z njim ustvarjajo. Ta prostor seveda je. Je sam po sebi, toda treba ga je obuditi v življenje in ga napolniti z dragoceno in smotno vsebino.“

To je brez dvoma vzpodbudna iztočnica in za nas na Koroškem tudi edina perspektiva. P. Wieser

Ob Vidmarjevem „Slovenskem pismu“

Razstava, ki si jo je vredno ogledati

Slovenska Koroška, Krnski grad, Gospa sveta, Ziljska dolina, Rož, Podjuna — pa kaj bi naštevati, prečudovita lepota, ki ji ni primere. Kljub temu, da je skoraj z vseh strani obdana, zaprta z vencem visokih, slikovitih gora, njeni prebivalci niso niti najmanj trdega srca in zaprtega značaja, marveč nasprotno — mehki so, človeško topli in odprti, kljub vsej svoji težki zgo-

dovini, kajti Koroška kot zibelka zgodnjega slovenstva, je bila vse od nastanka Karantanske države pa do zadnje svetovne vojne neštokrat previharjena z uničevalnim pišem, natopljena s krvjo, zlasti slovensko; prav to pa pogosto pozablamo ali ne znamo prav oceniti. Od tod tudi ideja, ki sta jo sprožili Zveza koroških partizanov v Celovcu in Osrednji odbor skup-

nosti koroških partizanov v Ljubljani — da bi se vsaj malce oddolžili Koroški in njenim ljudem za zvestobo in dobroto, izkazano med NOB — obuditi in likovno oživeti paleto spominov na težke dneve partizanstva na Koroškem. Tako sta nastala programsko zamišljena ciklusa likovnih stvaritev dveh avtorjev, dr. Danice Bem-Gala in prof. dr. Franceta Cegnarja, ki motivno zajemata upodobitev nekaterih krajev, ambientov in objektov, kjer so se odvijali pomembni dogodki v času NOB na Koroškem kot tudi slikarskih kompozicij z upodobitvijo, oziroma likovno „rekonstrukcijo“ samega dogajanja ter portreti pomembnih akterjev partizanskega gibanja v teh krajih. Prav gotovo, da upodobljena prizorišča in ambianti, niso več kot so bili pred dobrimi štiridesetimi leti, da so doživeli medtem korenite spremembe, niti niso dogodki naslikani do zadnjega detajla natančno, vendar je v njih še veliko tistega, kar spominja na težko zgodovino naše revolucije, nekaj je prav gotovo ostalo nespremenjenega v spominu in srcu obeh ustvarjalcev, ki sta bila sama oba neposredno udeležena v tej veliki preizkušnji. Sicer pa je vsak od obeh sodelujočih avtorjev upodobil današnjo slovensko Koroško in njen revolucionarni boj po svoje, s kančkom osebne prizadetosti in s pomočjo lastne likovne govorice ter izrazno-izpovednega pristojanja.

Tako je zapisano v uvodu kataloga, natiskanega ob tej razstavi, ki je v Auli slovenici bila odprta preteklo sredo. O otvoritvi razstave in o delih avtorjev bomo obširneje poročali v prihodnji številki SV.

France Cegnar — Koroški motiv [olje]

Rekorden obisk na sejmu „Dopust 84“

Na sejmu „Dopust 84“, ki je zasedal na celovškem razstavišču med 12. in 15. aprilom, je bilo doseženo rekordno število obiska. Bilanca tega nadvse zanimivega in privlačnega sejma, katerega se je udeležilo tudi okoli 2000 obiskovalcev iz sosednje Slovenije, je pokazala, da je sejem Dopust privabil letos kar 30.802 obiskovalca, kar je v primerjavi z lanskim letom povišanje števila za 6248 oseb ali za 25,5 odstotka.

Sejma „Dopust 84“ se je udeležilo 383 podjetij iz 20 dežel. Kljub gospodarski krizi so obiskovalci sejma le precej investirali za tisti prosti čas v letu — dopust. Nakupna dejavnost je bila kar v redu in tudi posejemski nakupi kažejo nekakšen optimizem.

Prihodnje leto ima vodstvo sejma „Dopust“ v načrtu realizirati pobudo koroškega deželne glavarja Wagnerja, da se v sejmsko prireditelstvo „Dopust“ vgradi koroška obrtna razstava.

Ovčjereja spet privlačna

V Malti na zgornjem Koroškem je bilo pred kratkim strokovno srečanje ovčjerejev. Na tem zasedanju so ugotovili, da postaja ovčjereja spet privlačna. Do zadnje vojne in še nekaj let po njej, je imel skoro vsak kmet ovce. Na žegnanjih po naših vaseh so za to priložnost servirali „čisavo župo“ in pa ovčjo „prato“. „Čisava

župa“ se je obdržala na žegnanjih, le o ovčji „prati“ ni več duha ne sluha.

Ovce so v teku zadnjih desetletij izginile iz naših hlevov, na njihovo mesto pa je prišlo govedo. Da, govedoreja je skoro popolnoma izrinila ovčjerejo. Zadnja leta pa opažamo, da postaja ovčjereja tudi pri nas na Koroškem privlačna in da se je število ovc na Koroškem že dvignilo na 26.648 komadov. Ovca ne da samo volno, marveč se iz ovčjega mleka proizvaja odlični sir, ki ga ni težko prodati. Po vsem tem, kar je bilo povedanega na zasedanju ovčjerejev v Malti, lahko sklepamo, da se bo število ovc še pomnožilo.

Prodaj

Prodaj 1600 m² obsegajoče gradbeno zemljišče na Kostanjah. Parcela, katere delitev je možna, ima lepo prisojno lego.

Ceno in vse ostale podrobnosti dobite na uredništvu SV tel. (0 42 22) 54 0 42

Danica Bem-Gala — Portret

PIREDITVE

PLIBERK

JUBILEJNI KONCERT MePZ „PODJUNA-PLIBERK“ OB 10-LETNICI OBSTOJA

v soboto 28. 4. 1984 ob 20. uri v gostilni Schwarzl v Pliberku
Nastopajo: mladinski zbor „Mlada Podjuna“, vodi Mira Zdovc — MoPZ „Edinost“, vodi Joško Kert — MoPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuč, vodi Hanzl Košutnik — moški oktet s Suhe, vodi Bertelj Logar — MePZ „Podjuna-Pliberk“, vodi Toni Ivartnik

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Turistično društvo Dravograd objavljata razpis za

KOROŠKO OHCET

ki bo v soboto 30. 6. 1984 v Dravogradu. Pari, ki se želijo poročiti in niso starejši od 30 let, naj se prijavijo v pisarni Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22 — 32 5 94 do 20. aprila 1984. Tu boste dobili tudi podrobne informacije.

Lovski pevski zbor iz Zelezne Kaple vabi na

LOVSKI PLES

ki bo 5. maja 1984 ob 20.30 uri v hotelu „Obir“ v Zelezni Kapli.

Veseloigra

„NAŠI LJUBI OTROCI“

● v soboto 28. 4. 1984 ob 20. uri v kulturni dvorani na Ziljski Bitrici
Prireditelj: SPD „Zila“ na Ziljski Bitrici

● v nedeljo 29. 4. ob 10. uri pri Kovaču na Obirkem
Prireditelj: SPD „Obir“ na Obirskem

Gostuje igralska skupina SPD „Dobrač“ na Brnci

Tinje

ODPRTJE RAZSTAVE SLIK ŠTEFANA POTOČNIKA

v soboto 28. 4. 1984 ob 19. uri

Ob 20-letnici obstoja Klub prijateljev lova vabi na

JUBILEJNI OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 29. aprila 1984 s pričetkom ob 13.30 uri v Kulturnem domu na Radišah.

Pred pričetkom občnega zbora bodo ob 13.15 uri rogisti južne Koroške in iz Litije zatrobili pred vhomom Kulturnega doma lovske melodije.

Zveza slovenskih žena vabi na

IZLET NA DOLENJSKO v četrtek 5. maja 1984

Na sporedu je ogled tovarne zdravil in kozmetike „Krka“ in Kartuzije Platerje
Odhod iz Celovca ob 6.30 uri izpred Gasometergasse 10 (omnibus vozi preko Ljubelja)
Prijava sprejemata: Ančka Kupper iz Borovelj in Milka Kokot iz Celovca

SENTILJ

Veseloigra „POSLEDNJI MOZ“

v nedeljo 29. aprila 1984 ob 20. uri v dvorani pod cerkvijo.
Gostuje igralska skupina SPD „Bilka“ iz Bilčova
Prireditelj: Katoliška prosveta Sentilj

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV V CELOVCU IN SKUPNOST KOROŠKIH PARTIZANOV V LJUBLJANI TER AULA SLOVENICA V CELOVCU

vabijo
na likovno razstavo

„Po koroških partizanskih poteh“

v prostorih galerije aula slovenica, Celovec, Paulitschgasse 5—7.
Pri razstavi gre za dela slikarjev

dr. Danice Bem-Gala

in

univ. prof. dr. ing. Franceta Cegnarja

Razstava bo odprta do 14. maja 1984, od ponedeljka do petka od 13. do 16.30 ure.

K številni udeležbi vabijo prireditelji

VELIKOVEC

PRAZNOVANJE 10-LETNICE OBNOVITVE PROSVETNEGA DRUŠTVA

v nedeljo 29. 4. 1984 ob 14.30 uri v Trgovski zbornici v Velikovcu
Nastopajo: moški oktet s Suhe, trio „Korotan“ SPD „Danica“ iz Sentvid, dekliški zbor PD v Velikovcu
Slavostni govornik: podpredsednik KKZ Lovro Kaselj
Prireditelj: Prosvetno društvo Velikovec

DUNAJSKI KROŽEK

● v petek 27. 4. 1984 ob 19. uri — predavanje KOROŠKI POLITIČNI TRENUTEK IN IZGLEDI ZA BLIŽNJO PRIHODNOST (predavanje z diskusijo)
Predavatelj: predsednik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser

● v petek 11. 5. 1984 — predavanje EXPORT UND IMPORT ALS ENTSCHEIDENDE WIRTSCHAFTSFAKTOREN — MIT BESONDERER BERÜCKSICHTIGUNG DES ÖSTERREICHISCHEN OSTHANDELS
Predavatelj: Red. Hans Thomas Hager (Dunaj)

Obe predavanji v gostilni Weidinger, Dunaj IV, Danhausergasse 3

Celovec

KONCERT

harfistke Pavle Uršič-Kunej iz Ljubljane v petek 27. 4. 1984 ob 19. uri v Slomškovem domu v Celovcu

v petek 27. 4. 1984 ob 17.30 uri bo v Mohorjevi knjigarni odprta razstava

VINKA HLEBŠA

in predstavitev Tagorejeve knjige Sadhana

Sentjakob v R.

„FIGULE — FAGULE“

(Leopold Suhodolčan)

v nedeljo 29. 4. 1984 ob 20. uri v farni dvorani v Sentjakobu v R.
Nastopajo domači igralci
Prireditelj: SPD „Rož“ v Sentjakobu v R.

Zelezna Kapla

OBČNI ZBOR

Slovenskega športnega društva Obir v nedeljo 29. 4. 1984 ob 18. uri v hotelu Obir v Zelezni Kapli
Članstvo prisrčno vabljen!

MODNA REVILJA

v soboto 5. 5. 1984 ob 20. uri v Mestni hiši v Borovljah
Sodelujejo: Gorenjska oblačila Kranj, podružnica Jesenice, Almir Radovljica in Planika Kranj
Prireditelj: Zveza slovenskih žena v Celovcu

Bilčovs

KONCERT

v soboto 28. 4. 1984 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu
Gostuje KUD „Svoboda“ Zalec z „Oketom Savinja“ in ansamblom „Veseli hmeljarji“
Prireditelj: SPD „Bilka“ v Bilčovsu

Sentprimoz

Dramska predstava

„POT DO ZLOČINA“

(Miško Kranjec)

v nedeljo 29. 4. 1984 ob 20. uri v kulturnem domu v Sentprimozu
Gostuje igralska skupina SPD „Radiše“
Prireditelj: SPD „Danica“ v Sentvidu

Krajevno združenje Zveze slovenske mladine Škocijan vabi na

KRESOVANJE

s kulturnim sporedom v počastitev obletnice zmage nad fašizmom in podpisa avstrijske državne pogodbe v soboto 5. maja 1984 pri Vazarju v Veselah
Zbirališče: ob 19.30 uri pri kulturnem domu „Danica“ v Sentprimozu
Kulturni spored bosta oblikovala recitatorska skupina mladinskega doma SSD v Celovcu in kantavtor Marjan Smode

Šmihel

Igra: „JEPE S HRIBA“

v nedeljo 29. 4. 1984 ob 20. uri v farni dvorani v Šmihelu
Gostuje igralska skupina farne mladine v Vogrčah
Prireditelj: KPD v Šmihelu

Zelezna Kapla

● v petek 27. 4. 1984 ob 20. uri v hotelu Obir v Zelezni Kapli

PREDAVANJE Z DISKUSIJO

na temo: Dvojezičnost — obogatitev ali ovira — Kako naj se v našem kraju izgrajuje pot sožitja?

Predavata: prof. dr. Dietmar Larher s celovške univerze in Teodor Domej, Slovenski znanstveni inštitut

● v nedeljo 29. 4. 1984 ob 20. uri v hotelu Obir predvajanje filmov Francija Dolinška in Willija Wurma
Prireditelj: SPD „Zarja“ v Zelezni Kapli

VEČER SLOVENSKE POEZIJE IN PROZE

● v petek 4. 5. 1984 ob 19. uri v Slomškovi dvorani v Celovcu
Glasbeni okvir: Duo Honzl in Niko
● v soboto 5. 5. 1984 ob 20. uri v farni dvorani v Šmihelu
Glasbeni okvir: učenci Glasbene šole Šmihel
Recitira dramski igralec POLDE BIBIČ

Celovec

OBČNI ZBOR

Slovenskega planinskega društva Celovec

v petek 4. 5. 1984 ob 20. uri v Mladinskem domu SSD, Mischallee 4, Celovec

Pravni nasveti

Vedno spet potrebujejo posamezniki in društva pravne nasvete, zato se je Zveza slovenskih organizacij odločila, da napolni to vrzel z uvedbo rednih pravnih nasvetov, ki jih bo dajal ob spodaj navedenih terminih dr. FRANCI SERAJNIK:

v CELOVCU (v prostorih ZSO, Gasometergasse 10)

v petek 27. aprila 1984 med 9. in 13. uro

v SENTJAKOBU V ROŽU (v prostorih Posojilnice)

v petek 27. aprila 1984 med 17. in 20. uro

OLGA KASTELIC-MARJETKA:

Partizanska pesem je del koroške kulture

(Ob tretji obletnici Koroškega partizanskega pevskega zbora)

Za uvod so pevci pod vodstvom prof. Franka Čepina zapeli pesem Milke Hartmanove „V mraku“, ki jo je za njeno osemdesetletnico uglasbil prof. Radovan Gobec. Nato je kot prvi gost iz Ljubljane spregovoril inž. Pavle Žaucer-Matjaž. Poudaril je, kako KPPZ z izjemnim poslušom prenaša in širi partizansko pesem. Čestital je pevkam in pevcem ob triletnem uspešnem delu in 51. nastopu, ki je bil 1. aprila 1984 v Šentprimožu. Obudil je spomin na Gašperja, ki si je tako iz srca želel — pa mu ni bilo dano — da bi videl in slišal, kako je zbor zaživel. Zapeli so lahko prvič šele leto po njegovi smrti, 17. marca 1981 v prepolni koncertni dvorani v Celovcu. Izrazil je občudovanje — kje najdejo toliko moči, da prihajajo iz vseh koroških krajev na vaje. Posebej jim gre zahvala in priznanje, da so se s turnejo po Koroški spomnili devetdesetletnice rojstva Prežihovega Voranca in petdesetletnice vstaje avstrijskega delavstva, kar je lep dokaz spoštovanja revolucionarnih in dobromislečnih tradicij.

Že Prežih je zapisal, da „je bila koroška slovenska pesem klic svobode“, in da so se koroški slovenski pevci pridružili borbi matične domovine Slovenije; med prvimi sta bila pevca, zdaj po vsej Koroški znana partizana, ki sta dala zanjo svoje življenje — aktivist Johan Županc iz Obirskega in komandant prvega koroškega partizanskega bataljona Franc Pasterk-Lenart iz Lobnika. Se to je rekel Voranc, „da so koroški partizani peli, kakor da pojejo njihova srca, njihove duše. Partizanska pesem je postala del koroške kulture.“

Mitja Ribičič, partizan Ciril, ki je v nahrbtniku čez Karavanke prvi prinesel partizansko pesem na Koroško, je zapisal: „Ko je zmanjkalo besed, je spregovorila partizanska pesem. Na Koroškem je bila partizanska pesem sama po sebi simbol upora. Slovenska beseda je bila sestavni del boja. Odpirala je srca in vrata.“ Prav to, da nam je partizanska pesem omogočala razširjati partizanski boj in se množično vključiti v skupni jugoslovanski boj na strani velikih zaveznikov, je največje doživetje.

Matjaž je spregovoril še o Gašperjevi bralni znački (GBZ), ki ima namen širiti vedenje o boju koroškega človeka za osvoboditev in enakopravnost — nekdanj in zdaj.

Prav bi bilo, da bi se v družino bralcev, ki ima zdaj v Sloveniji že preko 1500 članov, vključili tudi bralci iz avstrijske Koroške. Posebej pevke in pevci KPPZ ter člani njihovih družin, in da bi se maja 1985, ko bo velika proslava osvoboditve na Poljani pri Prevaljah, bralci GBZ lahko postrojili v brigado.

„Nekoga moraš imeti rad“... Partizani nismo imeli nikdar prej ne pozneje prilike, da bi se toliko in tako neposredno pogovarjali s koroškimi ljudmi. Zato jih imamo radi; zato vemo in čutimo, da moramo ljudi v matični domovini in drugod seznaniti z bojem koroških Slovencev za najosnovnejše človeške pravice. To je naloga in namen GBZ.

Prof. Radovan Gobec je spregovoril o treh vidikih partizanske pesmi.

Prvič: kot največji obogatitvi slovenske pesmi sploh; saj do NOB razen pesmi iz 16. stol., iz časa

mitingih, prigradsko, iz čiste potrebe.

Tretjič: gre za značaj borbene pesmi v svetu. Ne zdaj peti drugih stvari; saj je življenje en sam boj. Treba je najti silo, moč — in dajati vedno več iz sebe. Pobuda je volja, voljo, moč in vztrajnost pa je treba vedno imeti. Tisti, ki v največjih težavah, kot so to storili partizani, zapojejo in vztrajajo, premagajo vse. Delovne, borbene, napredne in tudi pesmi drugih narodov, ki se borijo za svobodo, vse tiste pesmi, ki človeka povzdigujejo, da je sposoben opravljati svoje delo in živeti — je treba čimbolj gojiti in širiti. Z iskreno zahvalo, da to pesem, v kateri „je nekaj“, pojejo, je prof. Gobec zbor pozval, „naj jo pojejo še naprej, zaradi sebe.“

Marjetka je v utrinkih iz svojega doživljanja partizanske pesmi na Koroškem razmišljala o tem, da je pesem vrednota, sprejemljiva za vse starosti in za vse ljudi. Vsi pa jo čutimo v sebi, globoko v nas sega — pesem je stvar srca. Predvsem pa je bil stvar srca tudi naš boj. Četudi razumsko pogojen v zgodovinskem trenutku in prepleten z nešteti junastvi, je naš skupni boj, posebej na Koroškem, Pesem z veliko začetnico. Svojevrstna veličastna pesem za vse čase. Obudila je spomin na poletje 1942, ko so koroški Slovenci s prihodom borcev druge grupe v Rož in Podjuno s slovensko in v domačem jeziku zapeto partizansko pesmijo dobili prvo izkušnjo o partizanskem boju. Kako je bila partizanska pesem vsakemu partizanu, tudi če je ostal čisto sam, največje znanje in bogastvo. Ob njej je lahko na najbolj preprost in neposreden način pripovedoval o našem boju in o ciljih, sprejemljivih za vse: o svobodi in enakopravnosti za vse narode in za vse ljudi. In kako koroški ljudje niso hoteli partizanskih pesmi samo poslušati: sprejeli so jih, se z borci istovetili in jih z njimi peli. Tako je pesem partizanom tod dobesedno utirala pot.

Vedra in zanimiva je bila pripoved nekdanjega partizana „agit-propovca“ Frančka o tem, kako je nastala „Šmarješka pesem“: „Bilo je 19. januarja 1944 v Šmarjeti, ko je imela četa drugega koroškega bataljona nalogo zajeti in kaznovati nevarnega nacističnega ovaduha Nejčeta. Dva partizana sta se oblekla v kmetico in kmeta, ki že-

Koroški partizanski pevski zbor

neta kravo k biku. Da bi si mogla „ogledati“ vso vas, sta kravo „dobila“ na začetku vasi, gnati pa bi jo morala k biku na koncu vasi. Poveljnik žandarmerije je bil tedaj Rosenzopf, ki pa ni bil hudoben. Nevaren je bil nacistični ovaduh Nejčeta — tega so hoteli dobiti — pa je spal na žandarmerijski postaji. Preoblečena partizana sta ugotovila, da „krojača“ ni doma, vendar je žena nekaj zaslutila in žandarji so ju zasledovali. Čeprav ju je ščitila partizanska zaseda, sta morala hoditi vedno hitreje, in končno je poročnik Viktor moral zasedi ukazati napad. Rosenzopf je bil ubit, eden od žandarjev ranjen, eden pa se je predal in postal partizan. Iz prve roke so zdaj imeli partizani informacijo, kdo je kdo, vendar nacisti Nejčeta niso dobili.“ Zgodba je postala kmalu zelo popularna. Franček je napisal besedilo in poiskal melodijo (po Savinjski kroniki, ki se je spomnil iz gimnazije). Prvič jo je zapel ob spremljavi kitare na Črnem vrhu, ko so razglasili partizanske zmagovalce v smučar-

skih skokih. Natisnjena je bila prvič v knjigi „Koroška v borbi“ leta 1946. V partizanskih časih pa je bila „hit“ drugega bataljona in kmalu znana širom po Koroški.

Zdaj je nekakšna neuradna himna KPPZ; radi in lepo ubrano so jo zapeli tudi to nedeljo.

Zbor je edinstven tako po svojih ciljih in vsebini, kot po sestavi. Goji in poje partizanske, delavske, borbene in napredne pesmi vseh narodov, ki se borijo za svobodo, mir in enakopravno sožitje vseh ljudi. Sestavljen pa je iz pevk in pevcev, mladih, starejših — delavcev, kmetov, študentov in izobražencev. Pojejo iz srca srcu — v miru za mir. Zato naj velja po Prešernu beseda puščavcu v prid slavca:

„Pusti peti mojga slavca,
kakor sem mu grlo stvaril“ in še:
„Komur pevski duh sem vdihnil,
z njim sem dal mu pesmi svoje,
drugih ne, le te naj poje,
dokler, da bo v grobu utihnil.“

(France Prešeren, Orglar)

Hodiše

Na severnem območju Zahodnih Gur je najvišja vzpetina imenovana Jedbovica (Pyramidenkogel) na katerem kraljuje mogočen 54 metrov visok razgledni stolp, ki ga je zgradila hodiška občina. Ta stolp pomeni za hodiško občino veliko srečo (pravi zaklad), ker prinaša lepe denarce, s katerimi krijejo vse druge občinske investicije.

Od 1. maja naprej pa do konca oktobra bo razgledni stolp stalno na razpolago številnim obiskovalcem. Stolp je iz betona, na razgledno ploščad pa se pripelješ z dvigalom. S stolpa je čudovit pogled na koroška jezera in gore. V neposredni bližini pod stolpom se svetlika v soncu Vrbsko jezero s številnimi tujsko prometnimi kraji, najlepši pa je pogled na idilični Otok (Maria Wörth); na južni strani te očara hodiška je-

zerska dolina. Iz daljave pozdravljajo Karavanke in Karnijske Alpe na jugu, na zahodu je mogočna gmošta Dobrača s televizijskim stolpom, nadalje Goldeckova skupina in Lienški Dolomiti. Na severu se razprostirajo Krške Alpe (Gurktaler Alpen), katerim se na vzhodu pridružujejo Zirbitzkogel, Svinška planina in Golica.

S te sorazmerno nizke gore (846 m) vidiš pol Koroške in prav zaradi tega je Jedbovica s stolpom izredno obiskana in privlačna razgledna točka. Poleg stolpa je tudi restavracija, kjer se lahko izletniki okrepčajo in s terase uživajo lepote narave.

Vstopnina za v stolp znaša za osebo 25, za mladino 10 in za potovalne skupine (na osebo) 18 šilingov. Podrobne informacije dobite na hodiški občini, tel.: (0 42 73) 22 91 ali 24 50.

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

10

V enem naših slovenskih listov berem v prispevku KAVBOJ PRIPRAVLJA SVETOVNO VOJNO podnaslov: 'Gre za željo po prvem udarcem.' Vsakdo, kdor se je resno ukvarjal s slovensko slovnico in ki rad bere slovenske knjige, čuti, da se je tu pripetila usodna zamenjava: pišec je zamenjal peti in šesti sklon. Namesto da bi rekel gre za željo po prvem udarcu je dejal 'za željo po prvem udarcem', namesto petega je uporabil šesti sklon. Kako se mu je moglo to pripetiti? Predlog PO se veže ali s četrtem ali s petim sklonom, nikakor ne s šestim. Na vprašanje kam ali po koga ali kaj ga povežemo s četrtem sklonom, na mnoga druga vprašanja pa z mestnikom, to je s petim sklonom, postavim po kom ali čem? kako? kdaj? in še druga vprašanja.

Nekaj zgledov: pojdi po kruh, poslal ga je po vodo; kam ga je poslal? — po vodo — je tožilnik, četrty sklon.

Dobil je po glavi, po ustih, po prstih, plava po vodi, prišel bo po praznikih, dela po njegovem ukazu, spoznal ga je po glasu ipd., so sami mestniki, peti skloni.

Semkaj sodi tudi razlikovanje, ki ga v naših listih velikokrat pogrešam: Če vprašam: k a k o je povedal? odgovorim: p o n a š e, po kmečko, po slovensko, to so prislovna določila.

Če pa hočem reči, da je mož nevoljen, ker se razprava po njegovem mnenju ni razvila objektivno, rečem: ni šlo po njegovem, zato je pa kisel. Torej: p o m o j e m, po tvojem, po njegovem, po našem, pomeni zmeraj p o m o j e m m n e n j u, tvojem mnenju, njegovem mnenju, našem mnenju. Toda pogledajmo še naprej: očitno tisti, zaradi katerih predvsem v teh jezikovnih pogovorih stikamo po slovenskem časopisu, teh oddaj ne oslušajo, drugače se jim ne bi naredila že spet taka nova RUNDA v oboroževalnem tekmovanju, temveč bi zapisali pospešeng oboroževanje, nevarno novo oboroževanje ipd.

Oglejmo si zdaj še 'ideološko poreklo teh krogov' — pišec ima v mislih naše narodne nasprotnike. Menim, da bi jih moral tako tudi imenovati, ne pa jih spremeniti čiračara v geometrične oblike in jih tako poskriti. To prihaja od njegove zajčje narave: rad bi povedal o kom kako resnico, pa si ne upa imenovati krivca, ali izbojazni, da se mu ne bi zameril, ali pa iz strahu pred morebitno tožbo na sodišču, ker ni povedal čiste resnice. Oboje v stilu piščevem ni kaj prida, kajti s krogi ljudi

bralec ne ve kaj početi, zato je boljše ne ga z njimi nadlegovati.

Potem pride še 'poreklo', beseda s puščico v Slovenskem pravopisu, boljše je v i r, r o d. Sicer pa bi to lahko izvedel pri vsakem kmetu, ta bi dejal kratko in jedrnat: Mišljenje teh ljudi, pa konec, morda še politično mišljenje teh ljudi, več pa gotovo ni potreba. Primerjajmo zdaj puščobno konstrukcijo 'ideološko poreklo teh krogov' z navadno, vsakomur razumljivo besedo: politično mišljenje teh ljudi!

In za sklep današnjega pogovora še nelep kopičenje odvisnih stavkov z "da": Občinski odbornik nam je izjavil, da prebivalstvo od poštne direkcije zahteva, da poskrbi, da se bo prenehala diskriminacija krajev, kjer živijo koroški Slovenci. Trije "da" in še en "kjer"! Preveč obeskov, preobložen stavek! Kako bi ga popravili? Stopimo k normalnemu Slovincu in mu prisluhnimo. Ta bi morda rekel takole: Občinski odbornik se je skliceval na prebivalstvo, ki da od poštne direkcije zahteva enakopravno ravnanje z vsemi kraji, tudi s tistimi, v katerih živijo Slovenci... Tako smo skrčili podredje od štirih na dva odvisna stavka in se znebili skoraj vseh utrudljivih "da".

Pa srečno za danes.

Na travniku

Na travniku je tenko zazvenelo. Tako je bilo, kakor bi nekdo prebiral srebrne strune in sejal glasove pomladnih pesmi med komaj ozelenelo travico. Vetrč je bil, ki je s svojo lahno pesmijo budil majhne cvetke.

Rjave posteljice so zaškrípale v vzmeteh, ko so je njih telesca dvignila in hotela prerinuti iz tesnih ležišč na beli dan. Saj so cvetke vendar že komaj čakale na ta trenutek! Dolgočasno jim je postalo to dremanje, saj ni bilo že dolgo pravega spanca. Čutile so, da so sončni žarki že topli in da je sonce nestrpno, ko zre že toliko časa le pusto in resno zemljo.

Zopet je močnejše zazvenelo. Ali bo kaj? Iz zemlje so se prikazale prve cvetke. Odpirale so zaspana očesca in se čudile: „Saj je že toplo zunaj!“

Majhne marjetice so se iskriale med zeleno travo, trobentice pa so pognale kar cele kupčke zlatih cvetov, tako da se jih je še resni krt Črnuhec razveselil. Sicer jih je s svojimi majhnimi očmi bolj malo videl, ali toliko je bilo tega zlata raztresenega po travniku, da ga je moral opaziti.

Rekel je: „Pravzaprav je cvetje lepše, kot ta moja gola, rjava krtina. Prosil bom trobentice, da bodo pokrile moj domek s tem svojim zlatim cvetjem. Lepo streho bom imel!“

Povprašal je Citrončka, ki se je ravno pripeljal mimo na svojih rumenih krilih: „Hej metuljček, hej! Kaj praviš, ali bi se hotele te živo rumene cvetke naseliti na moji krtini?“

Naš zanimivi svet

■ Palm je toliko vrst, da jo upravičeno imenujejo „drevo 99 možnosti“. Z nje pridobivajo datlje, kokosove orehe, olje, neko alkoholno pijačo, živalsko krmo, vlakna za vrvi in izredno trpežne tkanine, les za gradnjo ladij, razen tega pa listi nekaterih vrst služijo domačinom namesto dežnikov.

■ Na gladini Mrtvega morja (394 metrov pod morjem) voda ne vre pri 100 stopinjah Celzija, ampak pri 102 stopinjah. Nasprotno pa v visokih gorah zavre že pri 80 stopinjah.

■ Admiral John Fisher (1841–1920), tvorec moderne angleške mornarice, je začel mornariško kariero s 13 leti, ko je moral napraviti izpit iz treh predmetov: napisati očenaš, seštet nekaj števil in popiti kozarec cherryja.

■ Glas mnogih vrst zeber se močno razlikuje od oglašanja drugih kopitarjev in je podoben pasjemu lajanju.

■ Človek ima vid razvit desetkrat bolj kot sluh in tridesetkrat bolj kot voh. Oko opazi, če se spremenijo svetloba za 1 odstotek, spremembo zvoka zazna uho šele pri 10 odstotkih, spremembo v kvaliteti duha pa nos šele pri 30 odstotkih.

■ Daniel Defoe, avtor slavnega „Robinzona“, ni bil samo pisatelj, ampak tudi trgovski pomočnik, trgovski potnik, opekarnar, diplomat, vohun in najemniški vojak.

■ Dokler niso izumili mehaničnih kosilnic (1830), so na Angleškem črede ovac skrbele za to, da so bila igrišča cricketa obrasla vedno samo z nizko travnato preprogo.

■ Opice se ne praskajo kar naprej zaradi tega, ker bi imele poln kožuh parazitov, ampak ker so slane luskinke, ki se jim lupijo s kože, zanje prava poslastica.

■ Na Nemškem so bile v 16. stoletju na gostijah v rabi velikanske čaše v obliki stožca; držale so liter in pol in niso imele podstavka. Ko so jih točajji napolnili, so jih morali gostje izpiti na dušek, ker jih brez podstavka niso mogli postaviti na mizo.

■ Med najstrašnejše vulkanske izbruhe sodi serija erupcij, ki je od maja do avgusta 1883 opustošila otok Krakatau med Sumatro in Javo. Bobnenje se je slišalo 5000 km daleč, vulkansko žrelo je izbruhalo okoli 25 kubičnih kilometrov lave in pepela. Pol otoka je eksplozija enostavno odnesla. Do 15 metrov visoki valovi so na bližnjih otokih povzročili smrt 35.000 ljudi in dosegli celo Kap Horn v Južni Afriki.

„Vprašaj jih, Črnuhec nerodni!“ se je zasmel Citronček in že je odletel.

Ker je bilo še zgodaj zjutraj, se je krt odločil, da takoj poizkusi srečo. Skrbno je zaklenil vrata svojega stanovanja in krenil k prvi družini trobentic, ki so rasle tam v bližini.

Ravno so si umivale zlate obrazke z jutranjo roso. Bile so tako razposajene pri tem poslu, da se je krt kar prestrašil porednih cvetk. Škropile so in njegov črni kožušek je bil naenkrat ves v rosinah kapljicah.

„Kaj bi rad, striček?“ so zvedavo zaklicale, še preden je krt kaj zinil. Kar malo poparjen je bil v svoji navdušenosti. Te zlate cvetke si je vseeno predstavljal bolj resne. Kaj pa bo počel s takim norčavim cvetjem! Skoro je bil že sklenil, da ne bo zinil nobene. Pa se je sam sebi zazdel smešen v svoji užaljenosti, ko so ga cvetke še vedno rado vedno opazovale. Zato je spregovoril:

„Ljube cvetke, zelo bi me veselilo in v veliko čast bi si štel, če bi hotele stanovati na moji krtini.“

Trobentice so se spogledale in zasmelale: „Beži, beži, striček! Saj ne misliš resno! Tam na krtini ni vendar nič trave! Pomisli, kako dolgočasno bi nam bilo živeti na goli zemlji. Tudi rose bi nam primanjkovalo... in sploh taka neumna ideja, Črnuhec...“

Ker je krt brez besed žalostno strmел v nje, so mu sočutno svetovale: „Daj, povprašaj še zvončka! Ta se bo morda odločil, ker je rad sam!“

Da ga bodo trobentice tako zavrnille, krt ni pričakoval. Premišljeval je in premišljeval, kaj naj stori. Ali naj tvega, da se ponorčuje z njim še zvonček? Vrh tega mu pa bela barva niti ni kdo ve kaj pri srcu! Toda nazadnje se je vseeno odpravil dalje. Sončni žarki so postajali toplejši in težko jih je že prenašal. Sam nase se je jezil, da se je podal na to pot. Res, nerodna zadeva. Mar bi ostal doma! A bolje je vendar nekaj, kot prav nič!

Zatopljen v take misli, je Črnuhec prišel do prvega Zvončka. Kolikor mogoče prijazno ga je ogovoril: „Hej, cvetec Zvonček! Bi se hotel preseliti na mojo krtino? Tako sam sem tam in lep dom bi rad imel!“

Zvonček pa je stresel svojo belo glavico. Zazvonilo je in veter je njegov smeh odnesel daleč po prebujajoči se livadi.

„Ti Črnuhec, ti si mi res pravi norček. Svoj dom imam že tu! Mar misliš, da sem zadovoljen samo s pusto zemljo? Travnica je moja zvesta prijateljica in ne zapustim je. Prej bi se morda že navdušil za kako mravljišče, kjer je toplo in mnogo zabave. Da bi jaz čepel na goli krtini in se na smrt dolgočasil? Ne, ne, to pa res ne! Prav žal mi je!“

Zdaj je bil krt ozdravljen. Ne da bi kaj

Osliček je bil tako srečen. V vasi bodo imeli praznik in vsi osli bodo pomagali. Osliček je bil najmanjši v svoji vasi, ampak tudi on bo pomagal. Njegov prijatelj Pedro ga je pokril z odejo. Potem sta čakala, da bo kdo prišel.

Prišla je neka ženska. Imela je dve veliki ošari. Privezala ju je na oslička, vsako na eno stran. Osliček se je prestopil in košari sta se vlekli po prašnih tleh. Preveliki sta bili, on pa je bil premajhen.

Ženska je rekla: „Premajhen si, potrebujem velikega osla.“ In je odšla. Osliček je bil žalosten. Tako si je želel pomagati.

„Ne bodi žalosten,“ je rekel Pedro. „Gotovo bo prišel še kdo.“

Potem je prišel mož. Imel je dva dolga droga. Privezal ju je

na oslička in ta se je prestopil. Poskusil je potegniti droga, vendar sta padla na tla. Bila sta predolga zanj.

Mož je rekel: „Premajhen si. Potrebujem velikega osla.“ In je

odšel s svojima drogovoma. Osliček je bil zelo žalosten. Hotel je pomagati.

Ne bodi žalosten,“ je rekel Pedro. „Spet bodo prišli.“

Prišel je še nekdo. Imel je dve veliki butari. Eno je privezal osličku na desni bok, eno pa na levi bok. Bili sta zelo težki. Osliček je poskusil stopiti naprej. Noge so se mu zašibile, opotekel se je in padel.

rekel, se je obrnil in urno krenil naravnost domov. Pred svojo krtino je zamišljen obstal:

„Le kaj sem mislil! Res, gola in dolgočasna je ta moja krtina. Nobena cvetka je ne more ljubiti. Še naprej bom moral živeti sam in moja streha bo ostala pusta in prazna.“ Predno je Črnuhec odklenil vrata svojega stanovanja, je s svojim rilčkom pretipal mehko prst krtine. Naenkrat se je dotaknil nečesa trdega. „Kaj pa je to?“ Nekaj nazobčanega je štrlelo iz zemlje. Pa je krt pogledal še bolj natančno in presenečen vzkliknil: „Saj so to vendar zeleni lističi!“

„Ej, ej!“ so zavijkali listki. „Nikar me ne izpuli! Če noče nihče stanovati pri tebi, bom jaz! Regrat sem! Me ne poznaš?“

„Regrat, regrat!“ je naposled vzdihnil krt. „Kakšne cvete pa imaš?“

„To je pa pozno, da me ne poznaš!“ mu je odvrnil Regrat. „Na travnikih me je vedno dovolj in tako živorumenih cvetov nima nobena druga rastlina. V najkrajšem času ti bom vso krtino prekril z rumenim cvetjem.“

Ves vesel je krt pobožal z rilčkom zelene lističe in odšel v svoje podzemeljsko stanovanje, da se ohladi. Jutranji opravke mu je vzel toliko časa, da še zajtrkovati ni utegnil. Z velikim tekom se je lotil jedače. Miza mu je ponujala zvrhan krožnik mastnih, belih ogrcev. Dober tek, Črnuhec!

Regrat je držal besedo. Poganjal je šte-

vilne zelene lističe v obliki listne rožice. Prav kmalu je zablestel v sredini velik rumen cvet, ki se je kosal s samimi sončnimi žarki.

„Dobro je tako!“ je zadovoljno ugotovil krt, ko je občudoval svoj okrašen domek. „Navsezadnje ima ta regrat še najlepši cvet.“

Pomladna

*Že ob svitu na bregu zvončki cingljajo
zlata trobentica se oglasi
ob vodi tibotni — po vrhah
mačice vse prebudi:
zvedavo gledajo srebrne oči
ptičico, ki na veji se ziblje
jutru v pozdrav žvrgoli ...*

*Popoldne pa Mihec
iz vrbove veje — piščal naredi:
nato pa piska, poje, vriska
po loki z vetrom se lovi ...
Včasih pod drevesom dolgo obsedi
in piska pesem svojo ...
Naj ptica v gnezdu se jo nauči!
Potem kaj kmalu ptičji rod
žgolel to pesem bo povsod ...*

Gema Hafner

Rdeča kokoška

Nekoč je živel rdeča kokoška. Čisto sama je stanovala v prijazni hišici pod hribom. Na hribu pa je v skalni votlini prebivala zvita lisica s staro mamo. Ta lisica je ponoči in podnevi mislila samo na to, kako bi ulovila Rdečo kokoško in jo pojedla.

Kako mora biti mehka in sočna!“ je premišljevala. „Ko bi jo le mogla spraviti v svoj veliki lonec! To bi bila dobra juha za mojo staro mamo!“ Toda Rdeča kokoška je bila zelo previdna in pametna. Vsakokrat, ko se je vrnila domov, je zaklenila vrata in spravila ključ v žep na predpasniku, kjer je imela še naprstnik in škarjice.

Slednjič se je lisica domislila, kako bo ujela Rdečo kokoško. Navsezgodaj zjutraj se je odpravila na pot in naročila stari mami: „Postavi na ogenj največji lonec vode, danes bova imeli za kosilo Rdečo kokoško!“

Na ramo si je zadela veliko vrečo in odhitela proti domu Rdeče kokoške. Ta je pravkar stopila iz hiše, da bi nabrala kurjavo. Lisica se je potuhnila za skladovalnico drv in se, medtem ko je Rdeča kokoška nabirala polena, zmuznila v hišo.

Kmalu je vstopila tudi Rdeča kokoška in si rekla: „Sedaj pa še vrata zaklenem, da bom varna ...“ Tedaj pa je zagleda v kotu lisico z vrečo na rami! Hu! kako se je Rdeča kokoška prestrašila! Toda ni zgubila glave. Spustila je polena na tla, zletela na najvišjo omaro v sobi in od tam zaklicala: „Nisi me še ujela!“

„Pa te bom kmalu!“ je rekla lisica.

In kaj mislite, kaj je naredila lisica? Sedla je na tla tik ob omari, na kateri je sedela Rdeča kokoška, in zraven sebe razprostrla vrečo.

Nato pa se je pričela vrteti okrog svojega repa, hitro, vedno hitreje, vedno hitreje, in Rdeči kokoški se je zvrtele v glavi. Padla je z omare naravnost v nastavljeno vrečo. Lisica je vrečo brž zavezala, si jo vrgla na ramo in se odpravila proti domu. Pot je bila precej dolga in hrib strm. Sprva se Rdeča kokoška v temi ni znašla. Toda kmalu se ji je nehalo vrteti v glavi in tedaj je potegnila iz žepa v predpasniku škarjice, klip-klap, klip-klap, naredila večjo luknjo, smuknila ven, toda še vedno držeč se za vrečo, hitro porinila vanjo velik kamen. Potem je zbežala, kolikor so jo nesle noge, in se skrbno zaklenila v svojo hišico.

Lisica pa je s kamnom v vreči zadovoljno nadaljevala pot proti domu. „Kako je tale Rdeča kokoška težka!“ je modrovala. „Nisem si mislila, da je tako debela! Kako dobra pečenka bo iz nje!“

Precej utrujena je slednjič prispela do domače votline. Že od daleč je videla stara mama izpravevala: „Ali si ulovila Rdečo kokoško?“

„Seveda!“ je rekla lisica. „Ali je voda v loncu že topla?“

„Že vre!“ je rekla stara mama.

„Torej pozor! Odkrij pokrovko in pazi, da nama Rdeča kokoška ne uide, ko bom odvezala vrečo in jo stresla v lonec.“

Stara mama je odkrila pokrovko, lisica pa je odvezala vrečo in jo, ne da bi pogledala vanjo, stresla v lonec. Plunk, plunk! Debeli kamen je padel v lonec, ga prevrnil in vrela voda je poparila lisici, da sta zavijkali od bolečin! Rdeča kokoška, ki je bila bolj zvita od lisice, pa je srečno živela v svoji hišici.

Irska pravljica

Bilo je nekaj prijetnega.

Osliček je dvignil pogled. Zagledal je Pedra, nekega moža, in žensko. Vsi so se mu smehljali. Osliček je obrnil glavo in videl, kaj ima na hrbtu. Bil je presenečen. To ni bilo nekaj — to je bil nekdo. Bila je majhna punčka.

Pedro je zašepetal osličku: „Bodi previden, deklica ne sme pasti.“

Osliček je hodil čisto počasi in polahko. Odnesele je punčko na praznovanje. Ves dan jo je nosil na hrbtu.

Deklica je bila srečna. Objela je oslička okrog vratu in se mu zahvalila.

Tudi osliček je bil srečen. Visoko je dvignil glavo in ušesa. Najmanjši osliček v vasi je bil najponosnejši osel v vsej Mehiki.

Carol Fister

JOSIP VIDMAR

Naš kulturni prostor

(Odlomek iz knjige „Slovensko pismo“)

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Pri tem razpravljanju se spominjam tudi davnega pogovora z nemškim pisateljem Thomasom Mannom, ki mi je v zvezi z našim položajem govoril, kakšno zanimiva in vredna književna dela nastajajo na področjih, kjer živi mešano prebivalstvo, in kako se psihična svojstva v njih križajo in plemenitijo. Že takrat sem pomislil na naše manjšine, zlasti na tisto v Italiji, ki je bila takrat znatno večja od današnje. Pomislil sem predvsem na Ivana Preglja, čigar rahlo čudaško literarno delo je po svoji psihiki gotovo nekakšen produkt slovenske in italijanske ali vsaj latinske psihike, saj ga je rodilo in vzgojilo naše sosedstvo z Italijani, ki je edino evropsko stičišče latinskega in slovanskega sveta. Danes pa se tu di na Koroškem že presenetljivo oglašajo posebna slovenska literatura, ki bo prej ali slej v stiku z nemško do kraja razodela svoj človeški specifikum. In če bi imeli neke svobodno organizirano vodstvo ali upravo ali posredovalnico ali kakršno že središče našega celotnega kulturnega ozemlja, koliko novega, zanimivega in poučnega bi se lahko dogajalo v njem in se iz njega razlivalo po vsem našem prostoru. Dobili bi obširno vrednost o odzivih vseh naših in manjšinskih središč naših komponistov in izvajalcev in uprizoritve igralskih družin, če bi izvajalci lahko krožili po vseh kulturnih domovih in dvoranih, ki bi jih bilo treba opremiti z vsem potrebnim. In koliko ponosa in poguma za svojo zvestobo narodu in za lastno kulturno prizadevanje bi črpal naš svet iz tega vesoljno slovenskega kulturnega snovanja.

Naš kulturni prostor je tu. Dan je po naravi. Občinstvo je vsepovsodno kulturnih prireditev, s katerimi je treba napolniti to naše promi. Bogastvo in razgibano kulturno življenje pa bi nam hkrati odpiralo in pojasnjevalo sestavine našega duha, ki bi se spontano izražala

le v umetnostnih delih, in skrite zakone podtalnih pretokov energije iz pokrajin, razmer in življenja v našo duhovnost in ustvarjalnost. Ta bo lahko nemara segla še globlje od naše nedavne literature, ki nam je z deli Prežih, Miška Kranjca in Cirila Kosmača tako očarljivo razodela žive značaje in vsakršne posebnosti pokrajin in življenja v naši Koroški, v Prekmurju in v Slovenskem Posočju. To pa bi bilo morda lahko le nekakšno nadomestilo za skupno življenje vseh Slovencev, ki so nam ga preprečile zgodovinske moči ali z drugo besedo inteligenca in vest najbolj genialnih, najbolj pravičnih in najbolj poučenih državnikov sveta v času, ko so po drugi svetovni vojni krojili usodo dežel in narodov, med njimi žal tudi našega ozemlja in našega naroda.

Pri svoji neveseli usodi pa doživljamo Slovenci tudi v državi, ki smo ji pomagali ustanoviti in graditi in ji dati pomembnost, kakršno danes ima, da, prav v tej državi, za katero smo se svobodno odločili, doživljamo iz desetletja v desetletje, se pravi trajno vsakršne nasvete ali opomine ali prerokbe ali celo zahteve, naj kot narod prenehamo eksistirati in naj se vključimo v tako imenovani jugoslovanski narod. V katerega? Srbskega? Hrvaškega? Srbskohrvaškega? Hrvaškosrbskega? Vsekakor v štokavskega. Rekel sem že javno, in to ne samo enkrat, da glede svoje eksistence ali neeksistence zahtevamo vsaj tu, doma, absolutno neodvisnost. In vsakomur, naj ima še tako neobčutljivo naravo, mora biti jasno, da se že zaradi teh „dobronamernih“ skrbi ne vedno poklicanih posameznikov ne počutimo tu, doma, prav ugodno, kakor bi se vsekakor morali, še težje pa nam je, če ti navesti prihajajo od takih ali drugačnih uradnih forumov, kakršna je na primer pred časom ustanovljena komisija za izenačenje enotne jugoslovanske izobrazbe, katere priporočila ali morda celo določila so globoko

vznemirila vse slovenstvo ne samo v naši državi, pač pa tudi, kar je povsem razumljivo, vse zavedne člane naših manjšin v Italiji in Avstriji. Ti morajo doživljati hude pretrese, ko se zavedajo, da se slovenstvu, za katero se morajo pošteno in v junaško boriti, v njegovi lastni državi piše ali želi pisati usoda, kakršna sledi iz sklepov te komisije, ki je s temi svojimi zaključki zabredla v nasprotje z duhom jugoslovanske in slovenske ustave, ki nam govori o enakopravnosti vseh jugoslovanskih narodov, tedaj tudi Slovencev, in o pravicah vsakega, tudi slovenskega naroda v Jugoslaviji, da si sme svojo kulturo graditi po svoji volji in naravi — samoupravno. Prepričan sem, da se spričo tega antislovenstva člani naših manjšin nikakor ne počutijo najbolje in zdaleč ne, kakor bi se morali. Mislim, da bi moral to razumeti vsakdo, pa bodi še tako top in neobčutljiv.

Naša skrb za Slovence zunaj državnih meja, s katerimi moramo po svoji časti in vesti živeti in skrbeti zanje, je upam, vsakomur razumljiva. Gre za naše manjšine, ki predstavljajo znaten del naše narodne celote, in to takšen del, kakršen bi, prenehan na primer v srbske dimenzije, pomenil sedemstotisoč duš. Zaradi tega je med nami nastalo več zamisli, ki niso naperjene zoper nikogar in tudi nikomur nočejo in ne želijo škodovati, razen seveda tistim, ki strežejo nekakšnim svojim prainstinktom in atavizmom, zaradi katerih bi želeli nasilno asimilirati, kakor temu pravijo, vse, kar jim je dosegljivo. Kdo na svetu, ki se danes tako zelo iskreno pa seveda tudi licemersko prizadeto ukvarja z usodo palestinskega naroda, sploh ve za nas in se briga za našo usodo? Ali nismo v drugi svetovni vojni prelili dovolj krvi za skupno človeško stvar? Očitno je tedaj, da se moramo braniti sami. Toda braniti se hočemo kot člani zavedne in razvite človeške družbe in se postaviti v

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE,

DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

S PODROČJA MLADINSKIH IGER

- Brenk K.: **ŽIVA PISMA**, šolska odrska priredba — 23 str.
(Pojdimo se gledališče)
Goljevšek A.: **ČUDEŽNI KAMEN**; Kralj Matjaž, kako se imaš? 205 str., ilustr. (Mladi oder)
A. von Kotzebue: **TINČEK PETELINČEK** — 36 str., ilustr.
(Pojdimo se gledališče)
Kovač P.: **IGRICE ZA KRATEK ČAS** — 24 str.
(Pojdimo se gledališče)
Lindgren A.: **PIKA NOGAVIČKA MED SVOJIMI**: igrske slike za šolarje — 19 str. (Pojdimo se gledališče)
Nosov N. N.: **NEZNALČEK**: odrska priredba — 38 str., ilustr.
(Pojdimo se gledališče)
O **PSIČKU IN MUCI IN DRUGE IGRICE** — 51 str., ilustr.
(Pojdimo se gledališče)
Suhodolčan L.: **NORČIJE V GLEDALIŠČU**: tri komedije za mlade 134 str., ilustr. (Mladi oder)
Vandot J.: **KEKEC IN MOJCA** — 144 str., ilustr. (Mladi oder)
Wilde O.: **SREČNI PRINC**: lutkovna izvedba — 20 str.
(Pojdimo se gledališče)

SŠK ima svoje prostore v Tarviser Straži 16, tel. 51 15 34

Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbira tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

bran zoper prainstinkte ali atavizme, od koderkoli bi nas napadali, z miroljubnimi in povsem človeškimi sredstvi, skratka z zavestjo in kulturo. S kulturo, v katere imenu poteka ves naš boj za obstanek skozi zadnjih

dvesto let. In v imenu katere zahtevamo svoj prostor na soncu, ki so mu zaradi vsega tega dale razmere in usoda ime enotnega slovenskega kulturnega prostora.

(Konec)

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 27. 4.: 9.00 Poročila — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.15 Marija Terezija in njena doba — 10.30 Kviz v rdečo-belo-rdečem — 11.25 Stan Laurel in Oliver Hardy — 12.15 Inozemski report — 13.00 — 17.30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.20 To so bili časi — 22.15 Šport — 23.00 Poročila.

SOBOTA, 28. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Angličina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Svetohliška brata — 12.05 Pogovor o energetskem vprašanju — 13.10 Poročila — 14.40 Dvorni svetnik Geiger — 16.15 Iz parlamenta — 17.00 Poročila — 17.05 Jolly-box — 17.30 Vtisi iz Nove Zelandije — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Tedenski pregled sporeda — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport — 20.15 Odlomki iz najbolj znanih musiclov — 22.00 Šport — 23.00 Evine hčerke — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 29. 4.: 11.00 Šport — 12.00 Pogovor z novinarji — 13.00 Vedno ta televizija — 13.30 Poročila — 15.00 Srečanje s Frankensteinom — 16.20 Sarah, suakinska gospodarica — 16.45 Risanka — 17.10 Gibanje je vse — 17.40 Prometna vzgoja za otroke — 17.45 Seniorski klub — 18.30 Srečanje z živalmi in ljudmi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Kottan preiskuje — 21.15 Štiri stolca opere, 3. del — 22.15 Nočni studio — 23.20 Čas za liriko — 23.25 Poročila.

PONEDELJEK, 30. 4.: 9.00 Poročila — 9.30 Pogled v lonce — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Umor v ogledalu — 12.15 Zapiski iz jugo-zahodne Indije — 13.00 Poročila — 17.30 Pasje zgodbe — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pred poletnimi olimpijskimi igrami — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport — 21.15 Smiley, agent v lastni zadevi — 22.10 MIDEEM 83, gala-večer iz Cannesa — 23.10 Poročila.

TOREK, 1. 5.: 15.00 Živalska arizonske pučave — 16.25 Kapitan John Peoplefox — 17.55 Prometna vzgoja za otroke — 18.00 Srečanje z živalmi in ljudmi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Forum občanov — 21.45 Skupina „Schmetterlinge“ obhaja petnajstletnico — 22.30 Čas za liriko — 23.25 Poročila.

SREDA, 2. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi zabava mora biti — 9.30 Francoščina — 10.00 Nepozabno sosedstvo — 10.30 Srečanje s

Frankensteinom — 11.50 Živalski raji — 12.15 Skupina „Schmetterlinge“ — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Lutkovno gledališče — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Enkrat je treba plačati — 21.30 Živiljenjska podoba avstrijskega kanclerja Metternicha — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 3. 5.: 9.00 Poročila — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Oskrba s pitno vodo — 10.15 Vloga ženske v družbi — 10.30 Dvorni svetnik Geiger — 12.05 Risanka — 12.15 Seniorski klub — 13.00 Poročila — 18.00 Poročila — 17.30 Levo od pingvinov — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Kuharsko omizje — 18.30 Družinski obzornik — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pred viharjem — 21.45 Alpe-Jadran, 9. del — 22.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 27. 4.: 17.30 Vedno ta televizija — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Heidi — 18.55 Lutkovno gledališče — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prerezi — 21.00 Zakladnica Avstrija, obisk v vojno-zgodovinskem muzeju — 21.15 Čas v sliki — 22.15 Oporoka dr. Marbusa — 23.40 Poročila.

SOBOTA, 28. 4.: 15.00 Politika v petek — 15.50 Tedenski pregled sporeda — 16.15 Eksperimenti Alasca — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Šivali iščejo dom — 18.00 Tedenski pregled — 18.25 Nogomet — 19.00 Za prijatelje filma — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Novo iz znanosti — 20.15 Umor v ogledalu — 21.55 Poročila — 22.05 Mali Jake, film — 23.50 Sto umetnin.

NEDELJA, 29. 4.: 9.00 Šotor znanja — 9.45 Igral sem za vas, spomini Paula Hörbigerja — 11.00 Pesmi za Eurovision-Songcontest — 12.05 Sto umetnin — 12.15 Nemško-japonski koncert — 15.00 Športno popoldne — 17.00 Kaj sem? — 17.45 Rockline — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Zadeva za ljudskega odvjetnika — 20.15 Hotelski šepet — 22.05 Poročila — 22.10 Šport — 22.30 Dynasty — 23.15 Mala nočna glasba.

PONEDELJEK, 30. 4.: 17.30 Kreta, izvor Evrope — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Heidi — 18.55 Lutkovno gledališče — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poroka z družino — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Gospodarski magazin — 22.10 Izbrala orožja, film.

TOREK, 1. 5.: 9.00 Dežela gora — 10.00 Amerika v kinu — 15.00 Carmen, opera — 17.40 Zgodovina delavske književnosti v

Avstriji — 18.30 Heidi — 18.55 Lutkovno gledališče — 19.20 Risanka — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Najlepše otroške pesmice — 20.15 Poroka z družino — 21.00 Poročila — 21.05 Šport — 21.15 Pločevinski boben — 23.35 Sto umetnin — 23.45 Poročila.

SREDA, 2. 5.: 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Heidi — 18.55 Lutkovno gledališče — 19.20 Najlepše otroške pesmice — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Posnetek od blizu — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturne vesti — 22.30 Miti bodočnosti — 23.40 Poročila.

ČETRTEK, 3. 5.: 17.30 Na poti k združenji Evropi — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Heidi — 18.55 Robin Hood — 19.20 Najlepše otroške pesmice — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Svoječasno — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Cafe Central.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 27. 4.: 14.10 Obzornik — Iz kulturnega življenja.

SOBOTA, 28. 4.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 29. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 30. 4.: 14.10 Obzornik — Koroški zbori.

TOREK, 1. 5.: 7.05 Praznični spored.

SREDA, 2. 5.: 14.10 Obzornik — Popevke — Koroški avtorji — 21.00 Srečanje mladih glasbenikov.

ČETRTEK, 3. 5.: 14.10 Obzornik — Ženski magazin.

LJUBLJANA

PETEK, 27. 4.: 9.55 Poročila — 10.00 Vedre melodije z godbo milice — 10.35 Ne joči, Peter, slovenski film — 12.05 Poročila — 13.50 Hej, to naši partizani pojo, ob 40. letnici Partizanskega pevskega zbora — 15.20 Modro poletje — 15.50 Poročila — 15.55 Reka brez povratka, ameriški film — 17.25 Aprilska vojna 1941 — 18.35 Od vsakega jutra raste dan — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Včeraj za jutri: Pomlad 1946 — 20.35 Ne prezrite — 20.50 Vlak za Kraljevo, jugoslovanski film — 22.15 Ura z Agatho Christie — 23.05 Poročila.

SOBOTA, 28. 4.: 8.00 Poročila — 8.05 Slovenske ljudske pravljice — 8.25 Ciciban, dober dan — 8.40 Jole, Jole — 9.10 Odprava zelenega zmaga — 9.40 Diamanti na nebu — 10.30 Včeraj za jutri — 11.00 Poročila — 15.45 Poročila — 15.50 Ribici iz Moorhöv.

da — 16.40 Nogomet — 18.30 Skrivnostni svet Arthurja Clarka — 19.00 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Noše 32. srečanje — 21.35 Zrcalo tedna — 21.55 Nasledovalci, ameriški film — 23.25 Poročila.

NEDELJA, 29. 4.: 9.20 Poročila — 9.25 Živ žav — 10.15 Modro poletje — 10.45 Življenje Berlioz, francoska nadaljevanka — 11.40 625, oddaja za slik z gledalci — 11.59 Mozaik — 12.00 Ljudje in zemlja — 13.00 Poročila — 14.25 Priljubljeno tišino, oddaja za slušno prizadete — 14.55 Pred Luksemburgom — 15.25 Poročila — 15.30 Letniki, praznična oddaja — 16.30 športna poročila — 16.45 Ta nori, nori svet, ameriški film — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Strici so mi povedali, TV nadaljevanka — 21.15 La valse, baletna oddaja — 21.45 športni pregled — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 30. 4.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Jole, Jole, otroška serija — 17.55 Varčevanje — 18.15 Naši znanstveniki: Friderik Pregl — 18.25 Podravske obzornik — 18.40 Pet minut za rekreacijo — 18.45 Glasba za mlade — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Noč trepet, drama — 21.15 Studio 2 — 22.15 Dnevnik.

TOREK, 1. 5.: 8.55 Poročila — 9.00 Praznična budnica s pihalnim orkestrom jeseniških rudarjev — 9.30 Živ žav — 10.20 Leteči mlini na veter, vzhodnonemški lutkovni film — 11.40 Akademsko folklorna skupina France Marolt — 12.25 Odpisani, jugoslovanski film — 13.50 Poročila — 14.15 Slovenske ljudske pravljice — 14.30 Dober večer, evrovizija, zabavno glasbena oddaja — 15.20 Povsem kratka razdalja, drama — 16.45 Sedem mladih, zabavno glasbena oddaja — 17.30 Jane Eyre, ameriški film — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Šest čevljev zemlje, zahodnonemška nadaljevanka — 20.55 „Dunjo moja“, zabavno glasbena oddaja — 21.55 Razseljena oseba, slovenski film — 23.25 Poročila.

SREDA, 2. 5.: 8.45 Poročila — 8.50 Slovenski venček — 9.15 F. Levstik: Martin Krpan,

predstava Mladinskega gledališča v Ljubljani — 10.30 Vrnitev odpisanih, jugoslovanski film — 12.00 Poročila — 12.55 Portorož: Teniški turnir Istrska riviera — 15.25 Ciciban, dober dan — 15.40 Domači ansambli: Ansambel Vita Muženiča — 16.10 Prehod skozi kanjon, ameriški film — 17.40 Visok pritisk, zabavno glasbena oddaja — 18.15 Človek besed, drama — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Film tedna: Rocky, ameriški film — 22.00 Majnik, dokumentarna oddaja — 22.40 Poročila.

ČETRTEK, 3. 5.: 8.50 TV v šoli — 17.50 Poročila — 17.55 Igrajmo se gledališče — 18.25 Pomurski obzornik — 18.40 Delegatska tribuna — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.05 Borgijci, angleška nadaljevanka — 22.00 Dnevnik — 22.15 Retrospektiva domače TV drame.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 26 aprila 1984

Za 100 din dobite	12.50 šil.
Za 100 din plačate	15.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.095 šil.
Za 100 lir plačate	1.185 šil.
Za 100 mark dobite	694.00 šil.
Za 100 mark plačate	710.30 šil.

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 422086 snk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Dva poraza SAK-a popolnoma različni igri

Položaj Slovenskega atletskega kluba v koroški ligi se je za veliko noč še poslabšal. Z dvema porazoma (0:2 v Borovljah in 0:1 v Brnci) je moštvo prispelo na zadnje mesto lestvice. Čeprav je treba igrati še 7 tekem, so mnogi pripisovali igri v Borovljah usodni pomen. SAK je v Borovljah žal pokazal eno najslabših iger, brez ambicij, dočim je dva dni navrh proti Brnci razvijal iniciativno in borbena igro, ki so jo tudi nasprotniki morali pohvaliti. Kljub temu ostane ena resnica: SAK iz igre ne zna več dati golov in to je usodno. SAK je po teh porazih na zadnjem mestu in položaj bo igro za igro resnejši. Kaj mislita trener in sekcijski vodja, pa preberite spodaj.

Borovlje - SAK 2:0 (1:0)

Igra je odgovarjala mestoma, ki ga zasedata moštvi na lestvici. SAK je v Borovljah pokazal najslabšo igro od kar je v koroški ligi. K temu je pripeljal tudi hitri gol Borovlčanov v 13. minuti. Toda nobeno moštvo ni bilo v stanju prevzeti iniciative, tako da se je razvila igra predvsem v sredini. Pogosto je prišlo tudi do malomarnostnih napak pri oddajanju žoge in SAK v prvi polovici ni imel resne možnosti, da bi izenačil.

Takoj po odmoru so prišli po napaki sredine SAK trije Borovlčani pred gol

Mrkuna, vendar te možnosti niso znali izrabiti. Toda v 50. minuti je Raunik z glavo dosegel drugi gol. S tem je bila igra odločena. Čeprav je Sigi Hobel, ki je prišel v 77. minuti namesto Gregoriča, zadel v 85. minuti z lepim strelom vratnico, se rezultat in potek igre ni spremenil.

M. P.

Brnca - SAK 1:0 (0:0)

Igro Slovenskega atletskega kluba dva dni navrh ni mogoče primerjati s tisto v Borovljah. Moštvo je bilo inicia-

tivno, držalo se je navodil trenerja, in nasprotnik iz Brnce (4.), ki je moral nastopiti brez dveh rednih igralcev, se je le z vso silo branil. Tako so že kmalu po začetku le s silo ustavili Zablatnika, ki je sam šel proti голу. Razvila se je povsem živa igra, v kateri sta obe strani pokazali lepe kombinacije, v katerih pa je SAK bil boljši. Po 45 minutah še ni bilo gola.

Tudi po odmoru je bila podobna slika, iz katere so izstopali Kreutz, Šišić, Woschitz, Zablatnik in Velik s svojo borbenostjo. Približno dvajset minut pred koncem je SAK imel svoj najboljši čas, toda tudi iz lepe podaje Kreutza z leve strani Martinu Hoblu ni uspelo izrabiti priložnosti. Tudi druge napade napadalc niso znali učinkovito zaključiti. In zato je bil v 82. minuti Brnčan Kerpold z glavo bolj srečen in uspešen, ko je bil Mrkun nekoliko predaleč od gola in tudi nobenega branilca ni bilo v bližini. Tako je spet enkrat nasprotnik po povprečni igri z eno učinkovito akcijo odnesel obe točki. Razočaranje, tokrat zelo dobrega moštva SAK, je po tej igri bilo res razumljivo.

v.

Mnenja po igri

Eden najboljših igralcev Miha Kreutz: „Če bi tudi v naslednjih igrah igrali tako kot v Brnci in če bi imeli več sreče, se ni vse izgubljeno. Meni se zdi, da se nekateri igralci ne zavedajo, v kakšni resni situaciji se nahajamo (tu mislim seveda predvsem na igro v Borovljah). Ne borijo se, kot bi morali. Mislim tudi, da je trener dal vse, in da on ne nosi krivde za položaj. Apeliram pa tudi na gledalce, da podprejo moštvo še naprej!“

Predsednik moštva iz Brnce Lorenz Stark: „Igra gostov je bila boljša. Nam je šlo tudi že večkrat tako, da smo z boljšo igro zgubili, s slabšo pa zmagali. Danes smo zmagali s slabšo igro in s srečo. Pravična bi bila delitev točk. V vseh potezah je bil SAK boljši, tako v tekanju kot tudi v borbenosti. Cudim se, da je to dobro moštvo SAK tako daleč zadaj na lestvici.“

Trener SAK Franc Gostenčnik: „Tekma je bila lepa, rezultat pa bi bil lahko bolj realen. Vendar nas smola spremlja že vso pomladansko prvenstvo. Ne znamo dati gola iz igre! Skušali smo poiskati učinkovitega napadalca, trenutno pa ga v moštvo ni. Tudi v mladem moštvu ni perspektivnega napadalca, mislim rojenega napadalca. Včasih je bil to Hobel, sedaj pa je tudi on iz forme.“

V današnji igri bi predvsem pohvalil Kreutza, Woschitza, Lampichlerja, Zablatnika in Šišića.“

Slovenski vestnik: Kako ste zadovoljni z vašim delom na Koroškem? Gostenčnik: „Zelo sem razočaran. V samem moštvu ni pravih prijateljev

slih odnosov. To se odraža tudi v igri. Tudi pri treningu je slab obisk. Skupaj jih pride kakih 14. Največ jih je 8 iz prvega moštva. Tako v treningu ni mogoče igrati formacij, ki jih potrebujemo v igri.“

SV: In kako bo v naslednji sezoni? Gostenčnik: „Čeprav bi rad SAK-u pomagal, me verjetno v prihodnji sezoni ne bo več. Preveč je muke, ko se vozim do 150 km na eno stran. In kolikor znam, sem se trudil, a zgleda, da ta pomoč tudi ne bo pomagala.“

Igralci so preveč zaljubljeni v žogo. Ni kolektivne igre, zato je težko razviti koncepcijo. Igralci igrajo premalo za moštvo, preveč vsak za sebe.“

Sekcijski vodja Albin Waldhauser: „80 minut je bila igra spel super. Na žalost smo dobili v 82. minuti nesrečen gol. Tako nam gre že celo vrgredno sezono. Borili smo se, imeli smo šanse, a ne znamo dati gola.“

V petek imamo sejo, kjer se bomo začeli pripravljati že na drugo leto. Od igre do igre imamo sedaj manj šanz. Skoraj nimamo več možnosti za obstanek v koroški ligi. Zgoditi bi se moral že čudež. Seveda pa še vedno upam.“

SV: Je novi odbor prevzel moštvo v neugodnem trenutku?

Waldhauser: „Funkcijo sekcijekega vodje sem prevzel, ker je to zdame res naložba. Problem je pa tudi v tem, da SAK že 8 let igra z istimi igralci. Novih igralcev nismo pridobili. Če hočeš napredovati, moraš dobiti 3 do 4 mlade igralce s Koroške in morda dva legionarja, ki

pa bi morala biti za en razred boljši od naših. Klub bi moral biti v stanju zamenjati igralca, ki ni v formi z enakovrednim.“

Za bodočnost se to pravi: Pridobivati moramo nove igralce. Ločiti se od nekaterih ki nočejo več. Tudi nima smisla držati igralce s silo. Ostane naj le kdor resno hoče, takih pa je 90 %. In skupaj še enkrat poskusiti.“

Sekcijski vodja Albin Waldhauser (zadaj) in trener Franc Gostenčnik

Šahovski turnir „Bilke“

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu je razširila svoje delovanje na šahovsko področje. Za veliko noč je pri Seherju v Velinji vasi priredila „1. občinski šahovski turnir“, ki se ga je udeležilo 16 šahistov. Bilčovski šahisti-prosvetashi razmišljajo tudi o rednem tekmovanju, morda jih bomo kmalu srečali med moštvi, ki sodelujejo na koroškem šahovskem prvenstvu. Turnir v Bilčovsu je strokovno vodil ravnatelj Ivko Ferm, referent za šah pri Slovenski športni zvezi.

Rezultati: 1. Štefan Schellander 5,5 točke (16,5), 2. Hanžek Gasser 5,5 (15,5), 3. Rupi Reichmann 5,0 (15,5), 4. Hanzi Filipič 5,0 (13,0), 5. Joško Boštjančič 4,5 (19,5), 6. Rupert Gasser 4,5 (19,0), 7. Johan Ferk 3,5 (15,5), 8. Johan Gasser 3,5

HITROPOTEZNI ŠAH V BEKŠTANJU

Hitropoteznega velikonočnega šahovskega turnirja v Bekštanju se je udeležilo 28 igralcev, ki so tekmovali v treh skupinah.

V skupini A je zmagal, kot pričakovano, Guido Kaspret, ki je v 18 tekmah oddal le 0,5 točke! Slovenski rojaki so tekmovali pretežno v skupini C, kjer je Anton Gallob (Bekštanj) dosegel drugo mesto, Gorazd Živkovič (ŠŠZ) pa tretje mesto. V prvih igrah je popolnoma odpovedal Franci Rulitz (Blatograd) in tako zasedel le 16. mesto v skupini C.

R.

Za 1. maj

mednarodni praznik dela in solidarnosti

čestita

Slovenski
VESTNIK

Žitara vas: Napisi, kultura in drugo

Razprava o dvojezičnih napisih v novi ljudski šoli v Žitari vasi je, kot smo poročali, zaposlila občinske odbornike na zadnji občinski seji več kot dve uri. Razmerje moči med zagovorniki enakopravnosti slovenskega jezika in nasprotniki je po treh letih razprave torej ostalo skoraj nespremenjeno, čeprav je pozicija oblastnikov zaradi mednarodnih protestov nekoliko zrahljana. Saj so vsi po vrsti mimogrede zatrjevali, da niso proti dvojezičnosti napisov in da jih moti „edinole“ način, kako in kdaj jih je ravnatelj Kukovica pritrldil. Sicer jim je težko verjeti, da jih edinole moti način, ker so si preveč belili glave s vprašanjem kako spraviti „trmastega ravnatelja“ do tega, da bi jih snel in da bi občinski svet znova lahko sklepal o napisih!

Tokrat hočemo dodati samo še tole ugotovitev, ki sledi iz stališč vrhovnih sodišč in deželne vlade: **Nikjer ni predpisov za napise v notranjosti šole, še manj pa obstajajo predpisi, ki bi prepovedovali dvojezičnih napisov za dvojezično šolo v dvojezični občini.**

O letnem obračunu 1983 in o prenamembi zemljišča za dvojezični otroški vrtec smo poročali že zadnjič. Občinski svet je odobril zboru

MGV Sittersdorf soglasno 5000.— za kulturno potovanje, SPD Trta bo za nakup noš dobila za tri leta naprej izplačano redno podporo (4000.—), Kinopodjetje v Miklavčevem bo v bodoče za kurjavo dobilo letno tudi podporo 4000.— šil. Društvo „Haus der Heimat“, ki vodi ta kino pa je zaprosilo tudi za izredno podporo ob svojem 25. letnem jubileju obstoja. Proti tej izredni podpori so bili slovenski občinski mandatarji. Letos je društvo namreč brezpogojno zavrnilo predvajanje slovenskih filmov. Slo pa je tudi za preoblikovanje dneva starih. V minulih letih je bilo preveč nastopajočih in vrhu tega je bilo še preglasno. Zato je občinski svet soglasno sklenil, da se bo dan starih bolj prilagodil potrebam teh občanov. O kočljivih zadevah, kdaj bo katera kulturna skupina oblikovala dan starih, pa bo sklepal kulturni odbor, ki mu predseduje ÖVP-podžupan Eisner. Upamo, da bo gospod Eisner v tem odboru delal objektivno, in da se bo spomnil načela, ki ga je zapisala občina v svojem poročilu ustavnemu sodišču v zvezi s pritožbo Kukovice: „Die Gemeindeverwaltung wird so geführt, daß man einen Unterschied zwischen Minderheit und Mehrheit überhaupt nicht feststellen kann. ... (bei Alten-

ŠMIEHEL ZMAGAL SREČNO

Do srečne zmage je prišel Šmiehel v Zrelcu. Po izenačenju prvi polovici so se gostje iz Šmiehela v drugi polovici nekoliko stopnjevali in v 72. minuti imeli tudi več sreče. Napadalec Krištof je s 30 m strelom premagal vratarja Dameja, ki je najprej žogo še ujel, a mu je ušla le še čez linijo. S tema dvema točkama se je Šmiehel prerinil spet na 6. mesto lestvice (19 točk.)

V nedeljo ima Šmiehel ob 10.30 uri v gosteh KAC, ki je jesni v Celovcu zmagalo 1:0. Šmiehlčani računajo z zmago.

SELANI PORAZENI

Železna Kapla je sedaj prvo moštvo v 1. razredu D. Po dveh neodločenih rezultatih (1:1 proti Labodu in 0:0 proti Frantschachu) je Železna Kapla prevzela s 24 točkami iz 19 iger prvo mesto. Selani so bili v Rudi presenetljivo poraženi (manjkala sta jim dva važna igralca Oraže in Golec) in so z 22 točkami iz 17 iger na drugem mestu, še pred Sinčo vasio in Klopinski jezerom, ki imata 22 točk iz 19. iger. Sinča vas je bila poražena v Šmarjeti (1:0), Klopinsko jezero pa je doma izgubilo tekmo proti Žitari vasi (1:2).

NAMIZNI TENIS V ŠENTPRIMOŽU

Namiznoteniški turnir krajevnega združenja ZSM Škocijan si je osvojil svoje mesto v občinskem življenju. Na velikonočni ponedeljek se je v veliki dvorani Kulturnega društva „Danica“ zbralo že tretjič 50 športnikov s Koroške in Slovenije. 7 jih je bilo iz Slovenije ostali pa so bili večinoma Slovenci s Koroškega.

V otvoritveni igri sta se pomerila seniorja škocijanski župan Albert Holzer in občinski odbornik Gospodarske liste Franci Kancilija. Igra se je končala z zmago (2:0) župana.

Športniki so se pomerili v treh skupinah. V skupini mladincev, ki niso včlanjeni v športna društva je bil zmagovalec Adolf Blažej.

NOGOMET

v nedeljo 29. aprila 1984

SAK - VSV ob 17. uri (igrišče: Koschat)
Sele - Grebinj ob 16. uri v Selah

mlajši. V mladinski skupini klubskih igralcev, kjer so sodelovali tudi igralci iz Slovenije, je bil najboljši Jože Stih iz Ljubljane, pred Zdravkom Smrtnikom, Mirkom Oražetom in Markom Smrtnikom. Tudi seniorji so se pomerili: najboljši je bil župan Holzer, pred Francijem Kancilijo, Janezem Wuttejem-Lucem in Adolfom Blažejem, st.

Igralci so bili zadovoljni s celotno organizacijo, ki jo je vzorno izvedel odbor ZSM Škocijan, pod vodstvom Francija Polcerja. Tekme si je ogledalo okoli 100 gledalcev.

tagen und sonstigen Feierlichkeiten.“ Če se bo kulturni odbor držal tega načela se res ni treba bati ničesar.

Občina Žitara vas bo uvedla tudi posebne vstopnice za goste z znižano ceno za kopališče v Zeneškem jezeru. EL-odborniki so bili v diskusiji proti, ker dajejo druge občine po navadi popuste domačinom, pri glasovanju pa so se le pridružili kot vsi ostali temu predlogu. Občinski svet je podprl tudi prošnjo Pavla Sterna za prevzem koncesije za prevoz oseb, načelno se je izrekel za nakup cisterne za požarno brambo (aktualno bo to leta 1986), interesni skupnosti za asfaltiranje poti v Homeliše pa bo občina pri nadaljnjem iskanju finančnih sredstev stala ob strani.

ZSO: PODPORA KUKOVICI

Svojo solidarnost z ravnateljem Kukovico v njegovi borbi za dvojezičnost v žitarski šoli, je v posebnem telegramu izpovedala ZSO. Med drugim poudarja ZSO, da so napor ravnatelja za dvojezičnost demokratičnega in humanega značaja. V pisnih županu Posodu, listi Tonitz in podžupanu Eisnerju pa apelira ZSO na občinske frakcije, da naj vprašanje dvojezičnosti ne postane predmet medstrankarskih razprtij.

PISMA BRALCEV

Še odmevi na pesmi Artača

Tako besedilo kot glasbena oblika pesmi izražala poudarjeno trpeča občutja, melanholijo, tragičnost. Zbor je pevsko dokaj dobro ubran.

Alenka Mrak, Ljubljana

Uglasbitev zelo ustreza mehkobi pesmi, čustvenosti, pravzaprav razčustovanosti. Glasba nam pove dovolj, zato so silno odveč patetične tekstovne napovedi pred posameznimi pesmimi. Menim, da je posebno Bela vrana uspela združiti liričnost pesmi in glasbeno obliko, pa tudi pevski solo.

Mateja Mahnič, Ljubljana

Uglasbitev poudarja vsebinsko mehkobo pesmi, občutja ožnost, nostalgije, žalosti. Pogrešam vsebinsko in glasbeno vedrejšo pesmi, bolj razgibane in igrive.

Mihela Jereb, Ljubljana

Ich habe mit meinen Freunden die beiden ausgezeichneten Chorkonzerte des Chores aus Kamnik mit Liedern von Hans Artač nach Texten von Milka Hartmann gehört und wir waren von der hohen Musikalität und dem künstlerischen Gesamtwirk sehr begeistert. Es wäre aber zweifellos nützlich, im Sinne eines hochverdienten weiteren Bekanntheitsgrades des Komponisten, seinen Melodien, die so sehr „ankommen“, auch deutsche Texte zu unterlegen, um ihn auch nur deutsch-verstehenden Kreisen zu einem Begriff moderner Chor- und Liedermusik zu machen.

OSIR. Prof. Dr. Ottwin Heiss
Celovec

Neljub gost

Vsak teden nas obišče neprijeten, neljub in nezaželen gost. Ne da bi ga poklicali, prihaja redno ob petkih s pismošo v naša gospodinjstva in trobi na ušesa težko prebavljive neresnice.

Pred tedni n. pr. smo brali, da je naša koroška domovina „ein zutiefst demokratisches Land“. Zjokal bi se, ko bereš te besede, na drugi strani pa vidiš, kako stoka in počasi umira majhen narod pod pritiskom svojevrstne demokracije, demokracije, ki pojmuje kot demokratično ureditev vse, kar ukazuje velikan palčku. Zgodovina slovenskega naroda v tej „demokraciji“ je ena sama velika solza, ki toži pretrpele krivice.

In spel beremo, da je člen 7 avstrijske državne pogodbe izpolnjen, da deželni glavar ne trpi vmešavanje iz inozemstva, da ureja manjšinsko vprašanje vzorno Avstrija sama. Pa kje je člen 7 izpolnjen v deželi, kjer ena sama slovenska beseda „že ogroža mir“? Družinski oče, ki oddaja od svoje plače doma za gospodinjstvo in družino 1000 šilingov, tudi ne more trditi, da je opravil svoje dolžnosti. In kako je z vmešavanjem? Kdo se vmešava? Sopodpisnik neke pogodbe ne bo smel več opozoriti na neizpolnjene točke te pogodbe? Za kakaj podpisemo pred pričami?

Prejšnji teden smo brali zelo obširno „laudatio“ na našega deželnega glavarja, češ da po njegovi zaslugi stojijo dvojezične table na Koroškem. Pa kje so te table? S prijateljem sva se pred kratkim peljala več kot 100 km po dvojezičnem ozemlju na učiteljski seminar. Pa sva zagledala prvi dvojezični krajevni napis v Lendavi, 4 km pred madžarsko mejo.

Tragika pa je v tem, da ta „privatni“ časopis našega deželnega glavarja, ki širi vse te vesti, plačujemo mi z našimi davčnimi prispevki.

Joško Wrolich

Koroška nogometna zveza (KNV) vabi na **mednarodni turnir juniorjev** iz Jugozahodne Nemčije, Slovenije, Madžarske (Komitat Zala) in Koroške na igrišču SK Magdalen v Beljaku.

Spored:

ponedeljek 30. aprila 84:

15.30 Jugozahodna Nemčija - Slovenija

17.30 Koroška - Madžarska
torek 1. maja:

15.00 tekma poraženih moštev

17.00 tekma zmagovalcev
prejšnjega dne.